# הפניקס קרנות פנסיה מאוזנות וותיקות בע"מ

## דוח הדירקטוריון

## ליום 31 במרס 2012

## תוכן העניינים


| | דף |
|---|---|
| תיאור תמציתי של הפנסיה קרן הפנסיה והחברה המנהלת | 4-11 |
| תאור הסביבה העסקית | 11-26 |
| מצב כספי קרן פנסיה | 27-28 |
| תוצאות הפעולות | 29-32 |
| תחזית זרמי כספים | 32-33 |
| השפעות אירועים והתפתחויות חיצוניים לענף הפנסיה | 33-35 |
| אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי | 36 |

דוח הדירקטוריון לתשעת החודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2012 מבטא את השינויים העיקריים במצב העסקי של הפניקס קרנות פנסיה מאוזנות וותיקות בע"מ ("החברה") בתקופה זו, והוא נערך בהתחשב בכך שבידי הקורא גם הדוח התקופתי המלא של החברה לשנת 2011, אשר פורסם ביום 21 במרס, 2012.

דוח הדירקטוריון כולל מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח- 1968. מידע צופה פני עתיד הינו מידע בלתי וודאי לגבי העתיד, המבוסס על אינפורמציה הקיימת בקופה במועד הדוח וכולל הערכות של הקופה או כוונות שלה נכון למועד הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מן התוצאות המוערכות או המשתמעות ממידע זה. במקרים מסוימים, ניתן לזהות קטעים המכילים מידע צופה פני עתיד על-ידי הופעת מילים כגון: "הקופה מעריכה", "הקופה סבורה", "צפוי/ה" וכדומה, אך ייתכן כי מידע זה יופיע גם בניסוחים אחרים.

## 1. תאור תמציתי של קרנות הפנסיה, קופות הגמל והחברה המנהלת

### החברה המנהלת

הפניקס קרנות פנסיה מאוזנות וותיקות בע"מ (לשעבר – הפניקס גמל בע"מ) (להלן: "**החברה**") הינה חברה פרטית העוסקת בניהול קרנות פנסיה וותיקות. החברה התאגדה ביום 11 בדצמבר 2003, והיא בבעלות מלאה של הפניקס חברה לביטוח בע"מ (להלן: "**הפניקס ביטוח**") מקבוצת הפניקס אחזקות בע"מ (להלן: "**קבוצת הפניקס**" או "**הקבוצה**" או "**הפניקס אחזקות**"). החברה הינה בעלת רישיון מבטח בענף בטוח פנסיה ואישור לניהול קרן פנסיה ותיקה מאוזנת.
החברה החליטה בשנת 2009 להעביר את קופות הגמל אשר ניהלה לפניקס פנסיה וגמל בע"מ (להלן - **הפניקס פנסיה**) בכפוף למתווה שאושר על ידי הממונה על שוק ההון הביטוח והחסכון.
בהתאם לאישור אגף שוק ההון הביטוח והחיסכון הועברו הקופות לניהולה של הפניקס פנסיה ביום 31 במרס, 2010 רטרואקטיבית ליום 1 בינואר, 2010.
החברה קיבלה אישור רשות המיסים למתווה.

ביום 19 באוגוסט, 2010 הגישה החברה בקשה לממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון למתן רישיון מבטח בתחום קרנות הפנסיה וכן לשינוי שם החברה ותקנון ההתאגדות שלה.
החל מיום 1 בינואר, 2011 שונה שמה של החברה ל"הפניקס פנסיה חברה לניהול קרנות פנסיה מאוזנות בע"מ", וביום 27.11.2011 שינתה החברה את שמה ל"הפניקס קרנות פנסיה מאוזנות וותיקות בע"מ", ובהתאם תוקן תקנון ההתאגדות של החברה, וזאת בהתאם לאישור רשם החברות ובהתאם לאישור אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר.

עם הפיכת החברה לחברה מנהלת, עברה לניהולה בנאמנות קרן פנסיית היסוד עמית - קרן פנסיה ותיקה (להלן - "**הקרן הותיקה**"), ובהתאם לכך, מיום 31 בדצמבר 2010, הופסק ניהולה של הקרן הותיקה על ידי הקופה התאגידית עמית קופה לפנסיה ותגמולים בע"מ (להלן - **עמית**). הקרן הותיקה הועברה ללא תמורה לניהולה בנאמנות של החברה.

עם העברת הקרן הותיקה לניהולה של החברה, תם תוקפו של הסכם למתן שירותי ניהול שנחתם בין עמית לבין הפניקס פנסיה, חברה בבעלות הפניקס חברה לביטוח בע"מ, מכוחו קיבלה הפניקס פנסיה מעמית תמורה עבור השירותים שנתנה.

האמור לעיל בוצע בהתאם להוראות סעיף 104ב(ו) לפקודת מס הכנסה ולתקנות מס הכנסה (תנאים להעברת נכס בפטור ממס בין חברות אחיות), התשנ"ד- 1994, ובהתאם למתווה לשינוי מבני שאושר על ידי אגף שוק ההון, הביטוח והחיסכון והוראות הסדר התחיקתי.

שינוי המבנה האמור קיבל את אישור רשות המסים ביום 27 בדצמבר, 2010, בכפוף לתנאים הקבועים בו.
לפי המתווה שאושר על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון (להלן: **הממונה**"), דמי הניהול בקרן הותיקה עודכנו דמי הניהול בקרן הותיקה החל היום 1.1.2011, כדלהלן:
בשל עמית פעיל:

- 7% מדמי הגמולים המועברים בשל עמית פעיל מידי חודש.
- 0.1% בחישוב שנתי מסך הצבירה מיום המעבר ועד לחודש הפרישה לפנסיית זקנה.

בשל עמית מוקפא, שיעור של 0.8% מהצבירה השנתית או 25 ש"ח, הגבוה מבין השניים.
בשל פנסיונר 5% מהפנסיה החודשית, שמשלמת הקרן לפנסיונר (ללא שינוי).

## קרן הפנסיה

הקופה אושרה לצרכי מס הכנסה כקופת גמל. תוקף האישור עד ליום 31 בדצמבר, 2012.

**בקרן מופעלות כיום שלוש תוכניות לצבירת פנסיית יסוד לפי הפירוט הבא:**

(1) תוכנית צבירת הפנסיה לעמיתים שהצטרפו עד 31.12.1988

בתוכנית זאת, הפנסיה מחושבת עפ"י ותק צבור ושכר קובע.

על פי תקנון הקרן, עמית שהצטרף עד ליום 31.12.1988 רשאי לבחור, לפני מועד תחילת תשלומי הפנסיה, בחירה בלתי חוזרת בין שתי האפשרויות לחישוב פנסיה ועל פיהן נקבע אופן הצמדת תשלומי הפנסיה:

א. הצמדה לתוספת יוקר - לפי אפשרות זו השכר הקובע לפנסיה יחושב על פי השכר הריאלי הממוצע ועל בסיס לוח הפנסיה הישן כדלקמן:

| | | |
|---|---|---|
| 10 שנות וותק | - | 30% |
| לכל שנה נוספת | - | 1.4% |
| שיעור הצבירה המירבי | - | 65% |

תקופת האכשרה בתוכנית זאת היא 10 שנים מלאות בהן שולמו לקרן התשלומים המגיעים מהמעסיק והעובד.

ב. הצמדה למדד - לפי אפשרות זו גובה הפנסיה יקבע על פי סכום הצבירה שיצטבר לזכות העמית בהגיעו לגיל הפרישה ועל בסיס חישוב אקטוארי, בתוספת של עד 20%, אולם בכל מקרה הפנסיה לא תעלה על הפנסיה המחושבת לפי אפשרות 1 ולא תפחת מ-5% מהשכר הממוצע במשך (פנסיית מינימום).

(2) תוכנית צבירת הפנסיה לעמיתים שהצטרפו החל מ-1.1.1989

תוכנית זאת מבוססת על טבלת צבירת אחוזי פנסיה שנתיים המקנה "מנות פנסיה". התוכנית מאוזנת אקטוארית ברמה אישית, "המנות" מחושבות בעת התשלום לגבי כל הפקדה בנפרד, לפי גיל ומין העמית.

זכויות הפנסיה נצברות כשהן צמודות למדד יוקר המחיה מדי חודש בחודשו.

שיטה זאת אינה מחייבת תקופת אכשרה, אולם קיימת פנסיית מינימום בשיעור 5% מהשכר הממוצע במשק.

(3) תוכנית לעמיתים שהצטרפו בתקופה 1-3/95 (עמיתי תקופת הביניים)

תוכנית זו מבוססת על טבלת צבירת אחוזי פנסיה שנתיים המקנה "מנות פנסיה" לפי תשואה של 4.6%. התוכנית מאוזנת אקטוארית ברמה האישית "המנות" מחושבת בעת התשלום לגבי כל הפקדה בנפרד לפי גיל ומין העמית. זכויות הפנסיה נצברות כשהן

צמודות למדד מידי חודש בחודשו אך תשלום הפנסיה נעשה בסוף החודש בגין החודש שחלף. אין תקופת אכשרה אך יש דרישה לפנסיית מינימום.

## קרן סיכון

**מטרת קרן הסיכון הינה לצבור עתודות לחיזוקה וביסוסה של קרן הפנסיה.**
המקור הכספי של קרן הסיכון הוא מניכוי מעמיתים העוזבים ומושכים את סכום הצבירה שלא כפנסיה חודשית, בשיעורים הבאים:

1) 3% מהצבירה - ממשיכות לפני גיל פרישה.

1% מהצבירה - ממשיכות לאחר גיל פרישה.

במקרה מות עמית אין מבוצע ניכוי לקרן סיכון והכספים משולמים במלואם למוטבים (נהנים).

## קרן זכויות עוזבים

**הקרן כוללת יתרות בסכומים קטנים של עמיתים שפרשו בעבר ולא מימשו את זכאותם למשיכת הכספים.**

מסד הנתונים של הקרן הוסב בשנות התשעים ממערכת ידנית למערכת ממוכנת, ועבר לאחר מכן מספר הסבות נוספות. במשך השנים אותרו מקרים, בעיקר של מבוטחים שאינם פעילים שנים רבות, שנתוניהם במחשב אינם מושלמים.
יש לציין כי בעת פנייתו או פרישתו של מבוטח כזה נתוניו של המבוטח (פרטים אישיים וכספיים) מאומתים ומבוקרים על פי תיקו/חשבונו האישי.

## עמיתי דור ביניים

הקרן הינה קרן פנסיה וותיקה הסגורה למצטרפים חדשים החל משנת 1995 עמיתים אלו הינם מבוטחים שהצטרפו לקרן הפנסיה בשלושת החודשים הראשונים של 1995 (להלן: תקופת הביניים). בפס"ד אשר ניתן ביום ה-22 בדצמבר 1988 בבית המשפט העליון קובע כי עמיתים שהצטרפו בין ינואר-מרץ 1995 רשאים להיות עמיתים בקרנות הפנסיה לעמיתים וותיקים אולם זכויותיהם ייקבעו לפי פרק עמיתי הביניים בתקנות שאושר על ידי הממונה על אגף שוק ההון, הביטוח וחסכון.
עמיתים אלה הועברו מהקרן המקיפה לקרן היסוד תוך הפרדה מלאה של מנות הפנסיה והיתרות שלהם.

**(א)** תחומי פעילות עיקריים והשינויים שחלו בהם בתקופת הדוח הכספי
תחום הפעילות של החברה הינו ביטוח פנסיוני, באמצעות קרן הפנסיה שבניהולה. בהתאם לכך, לקרן עמיתים שכירים ועצמאיים מכל המגזרים במשק.

מספר העמיתים בקרן הפנסיה.
ביום 31 במרס 2012 מניין חשבונות העמיתים בקרן הפנסיה עמד על 3,226 מתוכו 1,165 חשבונות עמיתים פעילים.

## הרכב ההכנסות בתקופת הדוח - קרן פנסיה יסוד עמית

| | ל - 3 חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס | | לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר |
|---|---|---|---|
| | 2012 | 2011 | 2011 |
| | בלתי מבוקר | | מבוקר |
| | אלפי ש"ח | | |
| הכנסות (הפסדים) | | | |
| ממזומנים ושווי מזומנים | 150 | 79 | 410 |
| מהשקעות: | | | |
| בניירות ערך שאינם סחירים | 5,845 | (1,047) | 11,521 |
| בניירות ערך סחירים | 7,776 | (3,961) | (5,429) |
| בפקדונות והלוואות | 1,562 | 244 | (412) |
| | 15,183 | (4,764) | 5,680 |
| הכנסות (הוצאות) אחרות | 22 | 4 | 37 |
| סיוע ממשלתי ישיר | 2,081 | 1,791 | 8,054 |
| סך כל ההכנסות | 17,436 | (2,890) | 14,181 |
| הוצאות | | | |
| דמי ניהול | 805 | 776 | 3,126 |
| סך כל ההוצאות | 805 | 776 | 3,126 |
| עודף הכנסות (הפסדים), נטו מועבר לדוח התנועה בקרן הפנסיה | 16,631 | (3,666) | 11,055 |

**אגרות חוב מיועדות ממשלתיות**

אגרות חוב מיועדות ממשלתיות כוללות אג"ח מיועדות ישנות מסוג "מירון" הנושאות ריבית ריאלית שנתית של 5.57% (עבור עמיתים ותיקים) וכן אג"ח מיועדות ממשלתיות חדשות מסוד "ערד" הנושאות ריבית ריאלית שנתית של 5.05% (עבור עמיתי תקופת הביניים)

(ג) **התפתחויות או שינויים מהותיים בהסכמי ביטוח משנה בהשוואה לשנים קודמות, והתפתחויות**

ביטוח משנה

הקרן מפעילה תוכנית פנסיית יסוד בלבד ואינה מבטחת את העמיתים בביטוח משנה.

ביטוח משלים (אבדן כושר עבודה ופטירה)

לצורך הרחבת והשלמת זכויותיהם של עמיתי הקרן חלק מעמיתי קרן הפנסיה מבוטחים על חשבונם בביטוח אבדן כושר העבודה וביטוח חיים לסיכוני מוות. ביטוח זה קיים מינואר 1982 עפ"י הסכם המתחדש מידי מספר שנים בין עמית ובין החברה המבטחת, תמורת פרמיה המשולמת ע"י המעבידים והעובדים.ב-1.1.1997 נחתם הסכם עם "איילון חברה לביטוח בע"מ" לתקופה של 5 שנים. ההסכם הוארך לתקופה נוספת מ-1.1.2009 ועד 31.12.2012 . הפוליסה אושרה על ידי הפיקוח.

**להלן פרטי הכיסויים וסכומי הביטוח:**

| | | |
|---|---|---|
| מקרה מוות | - | 60 משכורות חודשיות של "השכר הקובע". |
| אבדן כושר עבודה מלא | - | פיצוי חודשי בגובה מכפלת "שיעור הפיצוי" ב"שכר הקובע" בנוסף, תשלם חברת הביטוח לעמית מידי חודש סכום השווה ל- 11.5% משכרו הקובע של העובד. כל זאת החל מתום החודש השישי של אבדן כושר העבודה עד לגיל 65. |
| שיעור הפיצוי | - | 3% לכל שנת ותק פנסיוני עד 10 שנות ותק פנסיוני ראשונות ועוד 1.4% לכל שנת ותק פנסיוני נוספת ולכל היותר 65% מהשכר הקובע לביטוח זה.<br><br>חישוב הפיצוי החודשי לאבדן כושר ו הינו לגברים עד גיל 65 ולנשים עד גיל 60.<br><br>שיעור הפיצוי<br><br>שיעור הפיצוי מחושב על בסיס הוותק הפנסיוני בקרן הפנסיה הינו לגברים עד גיל 65 ולנשים עד גיל 60. |

תקופת התשלום

הפיצוי משולם עד גיל 65 לגבר ו- 60 לאשה.

| | | |
|---|---|---|
| כושר עבודה חלקי | - | במקרה של נכות חלקית ותמידית הגורמת לאבדן כושר עבודה תמידי בשיעור שבין 50% ל-74% , ישולם סכום חד פעמי בגובה 30 משכורות חודשיות לפי השכר הקובע והמבוטח ימשיך להיות מבוטח על מחצית הפיצוי החודשי שבו היה מבוטח לפני קרות האירוע ובכל מקרה לא יותר מ- 50% מהכנסתו החודשית. |

הביטוח בא לתת פתרון למקרה נכות ושאירים לפני גיל הפרישה לזקנה. הקרן אינה נושאת באחריות הביטוחית אלא מהווה גורם המתווך בין העמיתים שבחרו להיות מבוטחים לבין חברת הביטוח, ללא תמורה.

**(ד) <u>אירועים חריגים מאז הדוח הכספי האחרון, לרבות ארגון מחדש של קרן הפנסיה ו/או החברה המנהלת, אמצעי התייעלות שננקטו, סכסוכי עבודה, שינויים מהותיים בבעלות או בהנהלה, רכישת חברות.</u>**

1. החל מיום 1 בינואר, 2011 שונה שמה של החברה ל"הפניקס פנסיה חברה לניהול קרנות פנסיה מאוזנות בע"מ", וביום 27.11.2011 שינתה החברה את שמה ל"הפניקס קרנות פנסיה מאוזנות וותיקות בע"מ", ובהתאם תוקן תקנון ההתאגדות של החברה, וזאת בהתאם לאישור רשם החברות ובהתאם לאישור אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר.

2. בתוקף מיום ה - 1 בינואר 2011 הופסק ניהולה של הקרן על ידי החברה. הקרן הועברה ללא תמורה לניהולה בנאמנות של הפניקס מאוזנת.

   עם העברת הקרן לניהולה של הפניקס מאוזנת תם תוקפו של הסכם למתן שירותי ניהול שנחתם בין עמית בע"מ לבין חברת התפעול, מכוחו קיבלה חברת התפעול מעמית בע"מ תמורה עבור השירותים שנתנה.

   האמור לעיל בוצע בהתאם להוראות סעיף 104ב(ו) לפקודת מס הכנסה ולתקנות מס הכנסה (תנאים להעברת נכס בפטור ממס בין חברות אחיות), התשנ"ד- 1994, ובהתאם למתווה לשינוי מבני שאושר על ידי אגף שוק ההון, הביטוח והחיסכון והוראות הסדר התחיקתי.

   שינוי המבנה האמור קיבל את אישור רשות המסים ביום 27 בדצמבר, 2010, בכפוף לתנאים הקבועים בו.
   לפי המתווה שאושר דמי הניהול יועלו כדלהלן:
   בשל עמית פעיל:
   - 7% מדמי הגמולים המועברים בשל עמית פעיל מידי חודש.
   - 0.1% בחישוב שנתי מסך הצבירה מיום המעבר ועד לחודש הפרישה לפנסיית זקנה.
   בשל עמית מוקפא, שיעור של 0.8% מהצבירה השנתית או 25 ש"ח, הגבוה מבין השניים.
   בשל פנסיונר 5% מהפנסיה החודשית, שמשלמת הקרן לפנסיונר (ללא שינוי).

3. ביום 23 במרס, 2011 חתמה החברה הסכם למתן שירותי תפעול עם הפניקס פנסיה. במסגרת ההסכם תעניק הפניקס פנסיה לחברה את שירותי התפעול הנדרשים לניהולה של קרן הפנסיה הותיקה עמית בהתאם להסדר התחיקתי. בגין שירותי התפעול האמורים לעיל תשלם החברה דמי תפעול בשיעור של 0.1% מסך הנכסים המנוהלים של קרן הפנסיה עמית.

ההסכם בתוקף עד ליום 31 בדצמבר, 2011 ומתחדש באופן אוטומטי לשנה נוספת אלא אם אחד הצדדים מבקש אחרת בהודעה מראש של 30 יום.

4. <u>שינויים בתקנון</u>

א. בשינוי התקנון שבוצע ביום 1 בינואר, 2011, זכויות העמיתים בקרן נשארו ללא שינוי מעצם העברת הניהול מרצון לחברה המנהלת למעט שינויים בדמי הניהול כפי שיובהר להלן. ככל שישנם שינויים הם נובעים משינויי חקיקה שהתחייבו ללא כל קשר לשינוי המבני.

1. הוספו הגדרות להלן -

- בר קצבה – עמית שעבר את גיל הפרישה וזכאי לפנסיית זקנה על פי התקנון, אך טרם מימש את זכותו לקבלה.
- עמית מוקפא - עמית שלא משולמים עבורו לקרן דמי גמולים חודשיים באופן שוטף ורצוף במשך שלושה חודשים רצופים ולא חזר לשלם דמי גמולים.
- פנסיה מינימלית - פנסיה חודשית שאינה פחותה מ- 5% משכר ממוצע במשק כמשמעותו לפי סעיף 2(ב) לחוק הביטוח הלאומי לעניין גמלאות ודמי ביטוח, כפי שיהיה בתוקף מזמן לזמן.
- צבירה חדשה- סכומים שיצטברו לזכות העמית החל מ- 1.1.2011 לרבות התשואה על סכומים אלה בלבד.

2. לעניין שינוי בדמי הניהול - ראה סעיף 1(ד)2 לעיל.

3. פנסיה לאלמנתו ויתומיו של בר קצבה / פנסיונר :

- בהתאם לתקנות מס הכנסה אלמנת פנסיונר או אלמנת עמית שנפטר לאחר שעבר את גיל הפרישה ( בר קצבה ) תהא זכאית לפנסיה בלבד.
- אלמנת פנסיונר תקבל 60% מהפנסיה שצבר ואילו אלמנת פנסיונר שגילו במועד הפטירה פחות מגיל 50 תקבל 30%.
- אלמנת בר קצבה תקבל פנסיה לפי חישוב אקטוארי.
- היתומים יקבלו פנסיה על פי התקנון .

4. החזרת כספים:

- לא חל שינוי בכללי החזרת כספים לעמית.
- לא חל שינוי בכללי החזרה לאלמנת פנסיונר. היא זכאית לקבל פנסיית שאירים.
- לא חל שינוי בכללי החזרת כספים לאלמנת עמית שנפטר בטרם הגיעה לגיל פרישה.
- אלמנת בר קצבה תקבל רק פנסיה, אלא אם כן היא זכאית לפנסיית מינימום. השינוי נובע מהוראות תקנות מס הכנסה.
- בהיעדר אלמנה או ילדים עד גיל 18 , תשולם הצבירה לידי המוטבים ובהיעדרם לידי היורשים.

ב. ביום 28 בנובמבר, 2011 אישר הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון תיקון נוסף בתקנון הקרן לפיו שם החברה המנהלת את קרן הפנסיה שונה, כך ששמה החדש יהא "הפניקס קרנות פנסיה מאוזנות וותיקות בע"מ (במקום השם הקודם: "הפניקס פנסיה חברה לניהול קרנות פנסיה מאוזנות בע"מ"). לשינוי זה אין כל השפעה על יתר הוראות התקנון או על זכויות העמיתים בקרן הפנסיה.

ג. ביום 21 בפברואר, 2012 אישר הממונה על שוק ההון , ביטוח וחיסכון במשרד האוצר, תיקון נוסף בתקנון הקרן ולפיו תוקנו ניסוחי ההוראות לגבי תשלום פנסיה לאלמנת ויתומי פנסיונר ובר קצבה, לרבות תיקון ניסוח בפרק החזרת כספים – והכל בנוגע לעמיתי הביניים כמוגדר בתקנון.

## 2. <u>תאור הסביבה העסקית</u>

תחום פעילות הקרן הינו חיסכון לזמן ארוך באמצעות קופות גמל. תחום זה מורכב באופן כללי מקופות גמל (בשמן החדש קופות גמל לא משלמות לקצבה) לסוגיהן השונים ומקרנות פנסיה, בשמן החדש (קופות גמל משלמות לקצבה). הקרן פועלת בענף משנה של קרנות פנסיה וותיקות, אשר אינן קולטות מבוטחים חדשים משנת 1995 והלאה.
תחום זה קיבל העדפה לאומית באמצעות הטבות מס , במטרה לקדם את החיסכון ארוך הטווח וכפתרון להבטחת הכנסה חודשית לפורשים מעבודה בגיל פרישה תחום זה פועל על פי רגולציה רחבה שהתפתחה רבות בשנים האחרונות מתוך מטרה להסדיר את הפעילות ולמסדה בחקיקה ראשית.
החשיפה הגבירה את המודעות של האזרח לכל נושא התשואה, ומגדיל הן את החיסכון לטווח ארוך והן את הביקוש לשירותי ניהול נכסים.
במקביל למודעות להבדלים בין התשואות, יהיה צורך להמשיך ולפתח ולקבוע כלים אובייקטיביים לבחינת השוני בין הסיכונים, על מנת שייווצרו כלים להשוואת התשואה של כל אפיק לתשואה של נכסים אחרים בעלי אותו אפיון של סיכון. הרגולטור החל משנת 2009 מחייב את הגופים לפרסם מדד ניהול סיכונים על פי מודל אחיד שאושר על ידי אגף שוק ההון, פרסום מרכיבי תשואה וכן קיימת טיוטא המחייבת את הגוף המוסדי להצהיר על מדיניות ההשקעה שלו ועל יעדי התשואה. פרמטרים אלו יאפשרו לחוסכים להשוות באופן אובייקטיבי את הסיכון הגלום בהשקעות הקופות השונות. כמו כן התחום נפתח לתחרות גדולה ולניידות כספים בין סוגי החיסכון לטווח ארוך כתוצאה מפרסום תקנות הניוד המאפשרות למעשה ניוד חלק של כספים בין כל מרכיבי החיסכון לטווח ארוך.
לדעת החברה אין השפעה של נושא זה על פעילות הקרן מכיוון שמדובר בקרן פנסיה סגורה הזכאית לאג"ח מיועדות ותקנות וחוזרי הניוד אינם חלים עליה.

## (ב) תקנות, חוזרים וטיוטות חוזרים עיקריים הרלבנטיים לפעילות החברה שפורסמו או עודכנו על-ידי המפקח בשנת 2012 ועד מועד הדוח

להלן יפורטו חלק מהוראות תהליכי חקיקה ותקינה שעשויים להשפיע מהותית על מצב הקופה ועל תוצאות פעילותיה וכן פירוט בדבר חקיקה ראשית, תקנות, חוזרים וטיוטות חקיקה וחוזרים עיקריים שפורסמו בשנת 2012 עד מועד חתימת הדוח:

א. בחודש אוגוסט 2005 נתקבלו בכנסת שלושת החוקים הבאים, שחוקקו לפי הצעת הממשלה בהסתמך על המלצות הצוות הבין-משרדי לעניין הרפורמה בשוק ההון (המוכר כ"ועדת בכר"):

חוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות וניגודי העניינים בשוק ההון בישראל (תיקוני חקיקה), התשס"ה-2005, במסגרתו בוצע תיקון נרחב בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981.

חוק הפיקוח על הגמל (חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (התשס"ה-2005) - חוק זה מסדיר את אופן התנהלותן של חברה מנהלת של קופות גמל (וקרנות פנסיה בכלל זה) ושל קופות הגמל עצמן, במסגרת החוק, בוטלה הסמכות להתקנת תקנות מס הכנסה (מכוח הוראות פקודת מס הכנסה) ונקבע כי הוראות תקנות מס הכנסה ייוותרו על מכונן עד להתקנת תקנות חדשות לפי חוק הפיקוח על הגמל. הנושאים שהוסדרו עד כה במסגרת תקנות מס הכנסה מוסדרים עתה במסגרת חוק הפיקוח על הגמל, וחקיקת המשנה שתותקן מכוחו - מתן רשיון לחברה מנהלת, החזקת אמצעי השליטה בחברה מנהלת, אורגני החברה המנהלת ונושאי המשרה בה, מתן אישור קופת גמל תקנון קופת הגמל, ניהול חשבונות בקופת הגמל, כללי ההפקדות בקופות הגמל וכללי משיכת כספים מהן, ניהול נכסי קופת הגמל והשקעת כספיה, הדיווח לעמיתים ולציבור, הפיקוח על ניהול קופת הגמל, כללים לגבי הטלת עיצום כספי וקנס אזרחי, סעיף עונשין מפורט, תובענה ייצוגית ותביעה נגזרת.

במסגרת חוק הפיקוח על הגמל נקבעה זכותו של עובד לבחור את קופת הגמל בה יפקיד מעבידו את הכספים עבורו, ככל שיש לעובד זכות להפקדת כספים על שמו בקופת הגמל (אף אם הזכות נקבעה במקורה לגבי קופת גמל פלונית), בהקשר זה נקבע כי במידה והעובד הזכאי לא בחר בקופת גמל מסוימת בהתאם לזכותו זו, תהא ההפקדה בקופת הגמל שזהותה נקבעה בדין או בהסכם המעניק לעובד את הזכות להפקדת כספים על שמו בקופת גמל.

חוק הייעוץ (חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה-2005, בשמו הקודם: חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (עיסוק בייעוץ פנסיוני ובשיווק פנסיוני), התשס"ה-2005) - בחוק זה הוסדרו מקצועות הייעוץ הפנסיוני והשיווק הפנסיוני, נקבע כי העיסוק במקצועות אלה הוא עיסוק מוסדר וטעון רישוי, ונקבעו חובותיהם של היועץ הפנסיוני (העוסק בייעוץ פנסיוני ליחידים מבלי שתהא לו זיקה לגוף מוסדי הפועל בענף הפנסיוני - מבטח או חברה מנהלת של קופות גמל) ושל המשווק הפנסיוני (שהוא סוכן ביטוח פנסיוני או סוכן שיווק פנסיוני שיש לו זיקה לגוף מוסדי כאמור, העוסק בייעוץ פנסיוני ליחידים), ובכלל זה חובות זהירות ואמון כלפי הלקוח. נקבע כי עסקה של יחיד במוצר פנסיוני (וקרן פנסיה בכלל זה) תיערך רק בהמשך לייעוץ פנסיוני או לשיווק פנסיוני, נקבעו כללים לפיקוח על בעל רשיון ייעוץ פנסיוני או שיווק פנסיוני, ובכלל זה הוראות בדבר הטלת עיצום כספי וקנס אזרחי והוראת עונשין מפרטת.

בחוק הייעוץ נקבעו הוראות לגבי העיסוק בייעוץ פנסיוני של תאגיד בנקאי, עוד נקבע בחוק הייעוץ כי יועץ פנסיוני רשאי לקבל עמלת הפצה מחברה מנהלת, בשיעור מרבי שייקבע בתקנות, ובלבד שחישוב העמלה ייעשה ללא תלות במוצר

שעליו המליץ היועץ ללקוח, בהקשר זה הותקנו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (עמלות הפצה), התשס"ו-2006, בהן נקבע כי עמלת ההפצה המרבית שניתן לשלם ליועץ פנסיוני, עקב עסקה שנערכה באמצעות היועץ במוצר הפנסיוני של החברה המנהלת המשלמת את עמלת ההפצה, בהמשך לייעוץ הפנסיוני המתמשך שהעניק היועץ ללקוח, או עקב השארת כספים באותה קופת גמל עקב אותו ייעוץ, תהא בשיעור מרבי של 0.10% מנכסי הלקוח בקופת הגמל הנובעים מהפקדות בגינו שבוצעו עד שנת 2005, ובשיעור מרבי של 0.25% מנכסי הלקוח בקופת הגמל הנובעים מהפקדות בגינו שבוצעו בשנת 2006 ואילך.

ב. בחודש ינואר 2008 נחקק תיקון חוק הגמל (חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תיקון מס' 3), התשס"ח-2008), לפיו כלל הכספים המופקדים בקופות הגמל האישיות שנוהלו כקופות הוניות עד סוף שנת 2007 (קופות גמל אישיות לתגמולים ולפיצויים, ביטוחי מנהלים הוניים) - יהיו מיועדים למטרות קצבה בלבד, וקופות הגמל האמורות יהפכו לקופות גמל לא משלמות לקצבה, דהיינו קופות שרשאיות לשלם את כספי התגמולים שהופקדו בהן משנת 2008 ואילך רק על דרך של העברתם לקופות גמל משלמות לקצבה (שהן קופות המורשות לשלם תשלומי פנסיה חודשיים לעמיתים). בתיקון חוק הגמל נקבע כי לא יחול שינוי לעניין משיכת כספי הפיצויים בסכום הוני (בהתקיים התנאים הנדרשים לשם כך) ולעניין מעמדם של הכספים שהופקדו בקופות ההוניות עד יום 31 בדצמבר 2007, וכי ניתן יהיה להוון תשלומי פנסיה ככל שהם עולים על סכום פנסיה מזערי שנקבע לעניין זה.
קופות מרכזית לפיצויים המיועדת למעביד, המבקש לצבור כספים להבטחת פיצויי פיטורין לעובדיו. הקופה אינה קופה אישית, העמית הינו המעביד וצבירת הכספים היא במרוכז על שם המעביד, עבור עובדיו. ההפרשות לקופה מוכרות כהוצאה למעביד והכספים נמצאים בבעלותו עד לשחרורם לטובת עובדיו.
בתיקון 3 לחוק חוק הגמל נקבע כי משנת 2008 ואילך נאסרה ההפקדה בקופות הגמל המרכזיות לפיצויים (הוראות מעבר בתיקון האמור קובעות כי יותרו הפקדות בקופות מסוג זה - רק הפקדות של עמיתים-מעסיקים קיימים ורק בגין עובדיהם של אותם מעסיקים שבגינם הופקדו בקופות כספים בדצמבר 2007 - עד סוף שנת 2010). בהתאם להוראות התיקון לחוק הגמל, החל מיום 1 בינואר 2011 נסגרו הקופות המרכזיות לפיצויים להפקדות חדשות.

ג. בחודש ינואר 2008 נכנס לתוקפו צו ההרחבה להסכם הקיבוצי הכללי שנחתם בחודש נובמבר 2007 והקובע הסדר של פנסיית חובה לכל עובד, והמחיל את הוראות ההסכם הקיבוצי האמור על כלל המשק. הוראות ההסכם הקיבוצי וצו ההרחבה האמורים קובעות כי הביטוח הפנסיוני לפיהם לעובד שלא יבחר במכשיר אחר יבוצע בקרן פנסיה חדשה מקיפה, וקובעות הסדר מדורג לגבי שיעורי דמי הגמולים מן השכר המבוטח. לפי הוראות הסדר פנסיות חובה חובת הביטוח הפנסיוני לפיו חלה לעניין כל עובד מגיל 20 - באשה או 21 - בגבר, ועד גיל 67 (בתנאי שהפורש בגיל זה מקבל קצבה), והיא חלה על ביטוח השכר שעד גובה השכר הממוצע במשק. ההסדר מחריג מתחולתו עובדים שיש להם הסדרי פנסיה מיטיבים, כהגדרתם בהסדר פנסיית חובה. בחודש ספטמבר 2010 נחתם הסכם קיבוצי בין ההסתדרות ולשכת התיאום של ארגוני המעסיקים המתקן את ההסכם הקיים לביטוח פנסיוני מקיף במשק (פנסיית חובה) ולפיו בשנת 2014 יוגדלו שיעורי ההפקדה במסגרת הסדר פנסיית חובה כך שהם יעמדו על 17.5%. בחודש ספטמבר 2011, שר התמ"ת פרסם צו המאמץ את ההסכם הקיבוצי האמור על כלל העובדים במשק.

ד. בחודש פברואר 2008 אושרו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (העברת כספים בין קופות גמל), התשס"ח-2008, לפיהן ניתן יהיה לבצע העברות של סכומים צבורים בין קופות הגמל השונות גם אם הן מסוגים שונים (למשל - העברת כספים מביטוח מנהלים הוני לקרן פנסיה), ובלבד שלא תהא העברה מקופת גמל למטרת קצבה לקופת גמל הונית. התקנות האמורות נכנסו לתוקפן באופן מלא בראשית 2009 והן צפויות להרחיב את התחרות בין הגופים המוסדיים השונים (קרנות פנסיה, חברות ביטוח וקופות גמל) גם לעניין ניהול הכספים הצבורים

המנוהלים על ידם, מעבר לתחרות על ההפקדות החדשות המופקדות במכשירים השונים. בחודש דצמבר 2011 פורסמו טיוטה שנייה לתיקון תקנות וחוזר העברת כספים בין קופות גמל. בטיוטות מוצע לערוך שינויים לגבי אופן הטיפול בבקשה להעברת כספים בין קופות גמל, המתכונת לפיה יש לערוך את העברת המידע בין הגופים, וכן הוראות טכניות נוספות. בטיוטות מוצע להוסיף הוראות חדשות בעניין העברת כספים בין קופות גמל המנוהלות באמצעות אותה חברה מנהלת, העברת נתוני תשואת קופת הגמל במקרה של איחור בהעברת כספים, משלוח הודעות למעסיקים בעת העברת כספים הכוללת רכיב פיצויים והוראות נוספות.

ה. בחודש פברואר 2012 פורסמו התקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הון עצמי מזערי הנדרש מחברה מנהלת של קופת גמל או קרן פנסיה), התשע"ב-2012 ותקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל) (תיקון מס' 2), התשע"ב-2012 (להלן ביחד - התקנות החדשות). בהתאם לתקנות החדשות דרישת ההון מחברות מנהלות הינה בסכום הגבוה מבין סכום ההון עצמי התחלתי בסך 10 מיליוני ש"ח או סכום שלושת אלה: (1) 0.1% מהנכסים המנוהלים עד תקרה של 15 מיליארד ש"ח (2) 0.05% מהנכסים המנוהלים מעל התקרה האמורה בסעיף (1) לעיל (3) 25% מההוצאות השנתיות. הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון (להלן – "הממונה") רשאי להורות על הפחתת דרישות ההון או הגדלתן בהתחשב, בין היתר, בסיכונים המאפיינים את פעילותה של החברה המנהלת, ובלבד שהגדלת דרישות ההון תהיה לתקופה קצובה. בהתאם לסמכותו פרסם הממונה, בחודש פברואר 2012, חוזר שעיקריו מתן הקלות בדרישות ההון לחברות מנהלות מסוימות. חברה מנהלת נדרשת להעמיד הון נוסף בגין חברות מנהלות נשלטות ובגין סכום הנכסים המוחזקים בניגוד להוראות דרכי השקעת ההון העצמי הנדרש הכלולות בתקנות החדשות. כמו כן כוללות התקנות החדשות דרישה להחזקת נכסים נזילים בשיעור של 50% לפחות מההון העצמי המזערי הנדרש. חברה מנהלת תהיה רשאית לחלק דיבידנד רק אם הונה העצמי הוא לפחות בגובה ההון העצמי הנדרש ממנה לפי התקנות החדשות. התקנות החדשות כוללות הוראות מעבר להשלמת ההפרש שבין ההון שהיה נדרש ממנה במועדים הנקובים להלן לבין ההון שהיה נדרש ממנה ערב פרסום התקנות החדשות (להלן – "ההפרש"), עד ליום 31 בדצמבר 2014 כדלהלן: עד למועד פרסום הדוח הכספי ליום 31 במרס, 2012 לפחות 30% מההפרש; עד למועד פרסום הדוח הכספי ליום 31 בדצמבר, 2012 לפחות 60% מההפרש; עד למועד פרסום הדוח הכספי ליום 31 בדצמבר, 2013 לפחות 80% מההפרש; עד ליום 31 בדצמבר, 2014 יושלם מלוא הפרש.

ו. בחודש יולי 2009 נתקבל חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010), התשס"ט-2009 (המוכר כ"חוק ההסדרים"), ובמסגרתו תוקן חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 ונקבע בו כי החל מחודש ינואר 2011 לא תהא חברה מנהלת רשאית לנהל יותר מקופת גמל אחת מכל סוג שנמנה בתיקון לחוק קופות הגמל ובכלל זה קרנות פנסיה ותיקות וחדשות לסוגיהן, קופות גמל אישיות וחלק מקופות הגמל המרכזיות, אך למעט - ככלל - קופות גמל שההצטרפות אליהן אסורה או מוגבלת). שר האוצר הוסמך לקבוע בתקנות חריגים בהקשר זה. ההוראה נדחתה לחודש יולי 2011, ולאחר מכן לחודש ינואר 2012. החברה פעלה על פי הוראות אלה ומיזגה ביום 1.1.2012 את קופות הגמל שבניהולה. בחודש פברואר 2012 אושרו בועדת העבודה של הכנסת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הרשאה לנהל יותר מקופת גמל אחת) התשע"ב-2012, לפיהן מוצע כי חברה מנהלת שניהלה יוצר מקופת גמל אחת מאותו סוג באמצעות מתפעלים שונים, תהא רשאית לעשות כן עד לשנת 2014.

ז. המודל החכ"מ (חיסכון כספי מותאם) הוא כינוי לרפורמה שמטרתה התאמת החיסכון הפנסיוני למאפייני העמית ובעיקר לגילו. המודל גובש בעקבות כשלים הקיימים, לטענת הממונה, כיום בניהול ההשקעות של כספי החיסכון הפנסיוני, אשר באים לידי

ביטוי בכך שניהול ההשקעות נעשה במשותף לכל החוסכים, מבלי לקחת בחשבון את מאפייניהם השונים. בחודש יולי 2009 פורסמה טיוטה ראשונה לחוזר העוסק בהתאמת מסלולי החסכון למאפייני העמית, וכן טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הקמת מסלולי ברירת מחדל), התשס"ט – 2009. בחודש יולי 2010 ובינואר 2012 פורסמו טיוטות נוספות של החוזר והתקנות האמורים. עפ"י הטיוטות גופים מוסדיים (קופות גמל, קרנות פנסיה וקופות ביטוח) יידרשו להקים מסלולי השקעה נפרדים עבור חוסכים בגילאים שונים. בנוסף, הגופים המוסדיים יהיו רשאים להרחיב את המודל ולהפריד בין כספי החוסכים גם על פי מאפיינים נוספים, כגון: העדפת סיכון, מצב כלכלי וכדומה. בהתאם לטיוטות, חוסכים המצטרפים למוצר חיסכון פנסיוני ישויכו כברירת מחדל אל המודל החכ"מ, כל עוד לא בחרו במסלול השקעה אחר. בטיוטות מוצע כי תהליך העברת החוסכים למסלולים המתאימים למאפייניהם יהיה הדרגתי, על פני מספר שנים, כאשר בתחילה יועברו מקבלי הקצבאות למסלולים המתאימים להם, לאחר מכן יועברו החוסכים המבוגרים ולבסוף החוסכים הצעירים. בהתאם לטיוטה המוצעת, תחילתן של תקנות אלה 1.1.2013.

ח. בחודש נובמבר, 2010, התקבל תיקון לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תיקון מספר 5). התיקון כולל הסדרה של מספר נושאים וביניהם: תיקון סעיף 15א לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981, באופן המתיר לחברה מנהלת של קופת גמל לקצבה לנהל קופות גמל לקצבה ובלבד שלא תנהל יותר מקרן פנסיה מקיפה חדשה אחת. בכך בוטלה המגבלה על חברה מנהלת של קרן ותיקה לנהל רק את הקרן הותיקה. כמו כן, התיקון קובע סמכות למפקח על שוק ההון, ביטוח וחסכון לאשר לחברה מנהלת לעסוק בעיסוקים נוספים הנוגעים למוצרים פנסיוניים, המוסדרים על פי אחד מחוקי הפיקוח על שירותים פיננסיים וזאת מלבד ניהול קופות גמל כפי שקיים כיום. נקבע שלצורך היוון חלק ההקצבה שמעבר לסכום הקצבה המזערי יובאו בחשבון סכומי הקצבה המשולמת לעמית מקופה אחרת או מפנסיה תקציבית. היינו, עד לתיקון עמית היה זכאי להוון את כספי הגמולים שלו בקופה רק אם סכומם עלה על סכום הקצבה המזערי באותה קופה, ואילו במסגרת התיקון מובאים בחשבון לצורך חישוב סכום הקצבה המזערי גם סכומי קצבה המשולמים לעמית מקופה אחרת וכן פנסיה תקציבית. הוגדר סכום צבירה מזערי לסך של 80,000 ש"ח (צמוד למדד), אותו רשאי למשוך מי שהגיע לגיל פרישה מקופה לא משלמת לקצבה ללא צורך בהעברה לקופת גמל משלמת בתנאי שסך הכספים בחשבונותיו בקופת הגמל הלא משלמת, בקופות גמל לא משלמות אחרות ובקופות גמל משלמות שאינן קרן ותיקה, איננו עולה על סכום הצבירה המזערי האמור, ובתנאי שלא משולמת לא קצבה מקופה לא משלמת שאיננה קרן ותיקה, ואם משולמת לו, סך הקצבאות המשולמות לו מקופות גמל משלמות בתוספת פנסיה תקציבית עולות על סכום הקצבה המזערי.כן הוגדר המושג פנסיה תקציבית. נקבעו תנאים בהם רשאי השר, באישור ועדת הכספים לקבוע כי עמית יהיה רשאי למשוך כספים ממרכיב התגמולים, בקופה לא משלמת ובקופה משלמת בדרך של היוון לסכום חד פעמי ובהם- מצב בריאותי של העמית, ילדו, הורה, נכות וכיוצ"ב. בתיקון נוספו הפרות נוספות לפיהם יוכל הממונה להטיל עיצום כספי על גופים מוסדיים ובהן- אי מילוי הוראות בדבר אופן חישוב נכסים לכיסוי התחייבויות תלויות תשואה, אי שליחת דוחות תקופתיים ודוחות נוספים, אי מילוי הוראות בדבר פרסום ביטוחים תלויי תשואה. כמו כן, נקבעה הוראת שעה לעניין החזר כספים ששולמו לקופות גמל לא משלמות לקצבה עד ליום 30 ביוני, 2011, בהתאם לתנאים המפורטים בהוראת השעה.

ט. בחודש יוני 2010 פורסמו הוראות לעניין דרכי פעולתה וניהולה של המסלקה לחיסכון לטווח ארוך בע"מ וכן תוקן חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים במטרה להסדיר את הליך רישוי החברה להפעלת מערכת סליקה פנסיונית מרכזית והליך הפיקוח על חברה כאמור. על פי גישת אגף שוק ההון במשרד האוצר, מסלקה

פנסיונית תייעל את תהליכי העבודה הקשורים בהעברת מידע וכספים, על ידי קביעת מכנה משותף טכנולוגי לכל הגופים המעורבים בשוק הפנסיוני, והסדרת תהליכי העבודה. הממשלה מקדמת את הקמתה של המסלקה במסגרת תהליך חקיקה. במהלך שנת 2010 הוקמה חברת "המסלקה לחיסכון לטווח ארוך בע"מ". חברה זו הוקמה בבעלות משותפת של מספר בנקים וחברות ביטוח ומטרתה להקים לייסד ולנהל מסלקת מידע וכספים בתחום החיסכון ארוך הטווח עבור ציבור הלקוחות, המפיצים והיצרנים. החברה האמורה שוקדת באמצעות מספר וועדות מקצועיות אשר הוקמו, על בניית תכניות עבודה בהיבטי תהליכים ומיחשוב אשר יעלו בקנה אחד עם תהליך החקיקה בנושא הקמת המסלקה. בחודש פברואר 2011 נחקק חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (עיסוק בייעוץ פנסיוני ובשיווק פנסיוני) (תיקון מס' 3), התשע"א–2011. בהתאם לתיקון לחוק, נוספו מספר פרקים לחוק הייעוץ אשר עניינם הסדרת הליך רישוי של חברה להפעלת מערכת סליקה פנסיונית ומנגנוני הפיקוח על חברה כאמור. הוראות החוק מסדירות את סמכויות הממונה לקביעת הוראות הנוגעות למתן רישיון לחברה להפעלת מערכת סליקה פנסיונית וכן הוראות ביחס לדרכי פעילותה וניהולה של מערכת סליקה פנסיונית, מתוך מטרה להגן על ענייני משתמשי המסלקה ומקבלי השירות מהמשתמשים ולמניעת ריכוזיות בתחום הייעוץ והשיווק הפנסיוני. כמו כן בחוק נקבעו כללים לעניין פיקוח הממונה על אבטחת המידע המועבר במסלקה. בהתאם לתיקוני החקיקה האמורים, שחוקקו לאחר הקמת חברת "המסלקה לחיסכון לטווח ארוך בע"מ", התאפשר גם לחברות נוספות בתחום לפעול כמסלקה פנסיונית, וזאת חרף המגמה הראשונית של הממונה על שוק ההון להקים מסלקה פנסיונית אחת ראשית. בחודש יולי 2011 פורסמה הודעה על מכרז לבחירת ספק להקמת מערכת סליקה פנסיונית מרכזית והפעלתה. בנובמבר 2011 פרסם המפקח טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים) (אבטחת מידע במערכת סליקה פנסיונית מרכזית), התשע"א-2011. טיוטת התקנות מציעה לקבוע הוראות שונות בנוגע לאבטחת מידע במערכת סליקה פנסיונית מרכזית. בחודש פברואר 2012 פרסם המפקח טיוטת חוזר חובת שימוש במערכת סליקה פנסיונית מרכזית. בטיוטת החוזר מוצע לקבוע את הפעולות שיש לבצען באמצעות מערכת הסליקה. מוצע בטיוטה כי דמי השימוש עבור שרותי מערכת הסליקה ייקבעו במכרז ויחולו על ידי המשתמשים בשירותי המערכת בהתאם לתועלת שהם עשויים להפיק מהשימוש בה. מאחר שמערכת הסליקה צפויה לייעל תהליכי עבודה של הגופים המוסדיים ולהקל על ביצוע שיווק פנסיוני ויעוץ פנסיוני, ובכך להשפיע על היקף נכסי החיסכון הפנסיוני שהגופים המוסדיים מנהלים, מוצע כי הגופים האמורים ישתתפו בשיעור מהותי מעלות הפעלת המערכת לפי היקף הנכסים שהם מנהלים. בהתאם לאמור, ובכפוף לאישור ועדת המכרזים, בכוונת המפקח לקבוע כי בשנה הראשונה הגופים המוסדיים יישאו ב-70% מסך עלות ההפעלה השנתית שתקבע, בשנה השנייה ב-65%, בשנה השלישית ב-60% ובשנה החמישית ואילך ב-50%. שאר המשתמשים יישאו ביתרת העלות לפי היקף השימוש שלהם בפועל בשירותי מערכת הסליקה, בהתאם לתעריף קבוע לפעולה.תחילתו של חוזר זה תהיה תשעה חודשים ממועד התקשרות עם הספק, כפי שיפורסם על ידי הממונה. השלכות פעילות המסלקה על ענף החסכון הפנסיוני אינן ודאיות בשלב זה, עקב העובדה שהתהליך הינו בשלבים מוקדמים יחסית. נראה כי יישום מלא של פעילות המסלקה צפוי להוביל להגברת השקיפות בענף ומכאן להגברת התחרות בו וכן להקלת הפעילות של יועצים פנסיוניים בכלל ובנקים בפרט בענף הפנסיוני. מאידך, יישום כזה עשוי בטווח הקצר להגביל או לעכב פיתוח של מוצרים או טכנולוגיות חדשות עקב אילוצים תפעוליים במסלקה. פעילות המסלקה יכולה להשפיע אף על היקף ודרך פעילות סוכנויות ההסדר, היקף ואופן ההשפעה תלויים, בין היתר, בתבנית הסופית בה תופעל פעילות המסלקה.

י. התוכנית להגברת התחרות בשוק החסכון הפנסיוני - בחודש נובמבר 2010 פורסמה תוכנית אגף שוק ההון, ביטוח וחסכון להגברת התחרות בשוק החסכון הפנסיוני. בהתאם לתוכנית המוצעת מתכוון אגף שוק ההון לפרסם טיוטות חוזרים בנושאים הבאים: החלת מודל אחיד של תקרת דמי ניהול במוצרי חיסכון פנסיוני, הגברת השקיפות בעת שינוי דמי ניהול, איסור העלאת דמי ניהול שסוכמו עם לקוח למשך שנתיים לפחות, מתן זכות בחירת סוכן ללקוח, עמלת הפצה אחידה ליועץ פנסיוני עבור כלל מוצרי החיסכון הפנסיוני ועוד. החברה מעריכה כי לחוזרים שיפורסמו בהתאם לתוכנית להגברת התחרות בשוק החסכון הפנסיוני תהיה השפעה ניכרת על מבנה שוק החסכון לטווח ארוך ועל התחרות בשוק זה.

להלן טיוטות התקנות והחוזרים שפורסמו במסגרת התוכנית להגברת התחרות בשוק החסכון הפנסיוני:

1. בחודש מרס 2011 פורסם תזכיר חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים) התשע"א-2011, ובו מוצע לתקן חלק מההוראות שנקבעו בחוק הייעוץ, לרבות מתן אפשרות ליועץ פנסיוני שהוא תאגיד בנקאי להתקשר עם מעביד או עם ארגון מעבידים לעניין מתן ייעוץ פנסיוני לעובד של אותו מעביד. עוד מוצע לחזק את ההגנה על עובדים בנוגע לייעוץ פנסיוני, ולמנוע מצב שבו המעביד כופה על עובדו את זהות היועץ הפנסיוני, ולאסור התניית שירות בשירות בידי בעל רישיון.

2. בחודש מרץ 2011 פרסם הממונה טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (דמי ניהול) - התשע"א-2011, ובחודש פברואר 2012 אושרו בועדת הכספים של הכנסת, תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (דמי ניהול) התשע"ב 2012 בנוסחן העדכני. במסגרת התקנות נקבע כי החל מינואר 2014 דמי הניהול השנתיים המירביים בקופות הגמל וביטוחי המנהלים שאינם מבטיחי תשואה יהיו עד 1.05% מהיתרה הצבורה בחשבונו של כל עמית ועד 4% מההפקדות השוטפות, כאשר מקבלי קצבאות הזקנה והשארים ישלמו עד 0.6% מהנכסים העומדים כנגד התחייבויות הקופה כלפיהם. כן נקבע כי במהלך שנת 2013 דמי הניהול ישולמו יהיו בשיעור של עד 1.1% מהיתרה הצבורה בחשבונו של כל עמית. ביחס לפוליסות ביטוח נקבע כי תקרת דמי הניהול לא תחול על פוליסות ביטוח שהוצאו לפני 1.1.2013 יצוין כי במסגרת דיוני ועדת הכספים הוסכם כי תבוצע פעולת חקיקה לצורך קביעה של דמי ניהול מינימאליים בסכום קבוע ("רצפה שקלית של דמי ניהול"). פעולה זו תלויה בהשלמה של תהליכים רגולטוריים שונים. כמו כן, למיטב ידיעת החברה, מסדירות התקנות גם את שיעור דמי הניהול בחשבונות של עמיתים שהקשר עימם נותק (וכל עוד הוא לא חודש), או עמיתים שנפטרו, בהתאם להוראות ולהגדרות הקבועות בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסים (קופות גמל) (איתור עמיתים ומוטבים), התשע"ב-2012 ("תקנות האיתור"), בשיעור שלא יעלה על 0.3% לשנה מן היתרה הצבורה בחשבון העמית בקופות הגמל, או על השיעור החודשי שגבה הגוף המוסדי במועד בו נותק הקשר עם העמית או במועד שבו נודע לגוף המוסדי על פטירת העמית, לפי הנמוך מבניהם. נכון למועד הדוח, טרם פורסם הנוסח הסופי של התקנות וכן לא ניתן להעריך את התממשות הפרסומים אודות האפשרות כי בנוסף לקביעת תקרות דמי ניהול כמפורט לעיל, ייקבע בחקיקה גם סכום מינימאלי של דמי ניהול במוצרים שונים. להערכת החברה, מימוש הרפורמה עשויה לגרום לפגיעה מסוימת בהכנסות מדמי ניהול של החברות המנהלות של קופות גמל וקופות ביטוח, ומאידך, להתממשות הפרסומים על הסכמה לקביעה של דמי ניהול בסכומים מינימאליים כאמור, צפויה להיות השפעה ממתנת על הפגיעה האפשרית בהכנסות וברווחיות של החברות המנהלות. כמו כן, לתקנות האמורות השלכה אפשרית על העדפת צרכנים והלקוחות של החברה וכתוצאה מכך, בשלב זה, לא ניתן להעריך את ההשלכות המצרפיות של תמהיל ההוראות הסופיות שיחולו. החברה

בוחנת את ההשפעות האפשריות של יישום התקנות על תוצאות פעילותה ומצבה הכספי, וכן בוחנת צעדים שתוכל לנקוט בהם על מנת לנתן את השפעת התקנות.

כמו כן, במקביל, פרסם הממונה טיוטת חוזר דמי ניהול במכשירי החיסכון הפנסיוני בה מוצע לקבוע תקופה מזערית למתן הטבות בדמי ניהול (שנתיים ממתן ההטבה) וכן לקבוע הוראות להגברת השקיפות בנוגע לדמי הניהול הנגבים בפועל מהעמית, באמצעות שליחת הודעה לעמית ולבעל הרישיון (אם ישנו) על כל שינוי בדמי הניהול הנגבים מהעמית, לא יאוחר מחודשיים ולא מוקדם מארבעה חודשים טרם מועד השינוי הצפוי.

3. בחודש מרס 2011 פרסם המפקח טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(עמלת הפצה)(תיקון...), התשע"א-2011. בחודש מאי 2012 פורסמה טיוטה נוספת של התקנות האמורות. בטיוטה מוצע לתקן את חוק הייעוץ כך שגם מבטח יוכל לשלם עמלת הפצה בגין מוצרים פנסיוניים שבניהולו ואשר לגביהם ניתן ללקוח ייעוץ פנסיוני. בנוסף, ועל מנת לאפשר ייעוץ אובייקטיבי ומותאם לצרכי הלקוח, מוצע בטיוטה לקבוע מודל לעמלת הפצה אחידה בשלושת סוגי המוצרים הפנסיוניים: קופת גמל, קרן פנסיה חדשה וביטוח מנהלים (ללא שינוי לגבי קרן השתלמות). מודל עמלת ההפצה המוצע מתחשב הן בהיקף הנכסים הצבורים לזכות הלקוח במוצר הפנסיוני והן בהפקדות שוטפות לאותם מוצרים, וזאת במטרה לעודד ייעוץ פנסיוני גם ללקוחות הנמצאים בשנות החיסכון הראשונות, שלהם יתרת נכסים נמוכה יחסית. לגבי קרן השתלמות, אשר שונה באופייה מהמוצרים הפנסיוניים המוזכרים לעיל, מוצע בטיוטת התקנות להותיר ללא שינוי. כמו כן , בטיוטת התקנות נקבע כי עמלת הפצה תורכב משני רכיבים :הראשון - בשיעור שנתי 0.20% מהיקף הנכסים הצבורים לזכות לקוח במוצר פנסיוני ;השני - בשיעור 1.6%מהפקדות שוטפות .כמו כן ,מוצע לקבוע כי הסכום שישתלם בגין כל אחד מרכיבי עמלת ההפצה יוגבל לנמוך מבין עמלת הפצה המותרת בכל רכיב ובין 40%מגובה דמי הניהול הנגבים בפועל.
כמו כן ,מוצע בטיוטה ,כי לא תשולם עמלת הפצה בעד עמית או בעד מבוטח שהקשר עמם נותק ,כאמור בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים .העמלה לא תשולם החל ממועד הפחתת דמי הניהול כקבוע באותן תקנות ,או בתום תשעה חודשים מהמועד שבו הודיע הגוף המוסדי ליועץ הפנסיוני ,על ניתוק הקשר עם אותו עמית ,לפי המאוחר .הוראות אלו יחולו בשינויים המחויבים גם על עמית שנפטר שאינו מבוטח או מבוטח שנפטר.
בכדי לאפשר לגופים מוסדיים ויועצים פנסיוניים להיערך ליישום התיקון, מוצע בטיוטת התקנות לקבוע כי מועד התחילה של תיקון התקנות יהיה ביום ו' בטבת התשע"ב (1 בינואר 2012). לגבי לקוחות קיימים אשר קיבלו ייעוץ פנסיוני ובגינם שולמה עמלת הפצה טרם פרסום התיקון, מוצע בטיוטה לקבוע כי מועד התחילה של התיקון יהיה ביום כ"ט בטבת התשע"ד (1 בינואר 2014).

4. בחודש פברואר 2012 התפרסמו טיוטה שנייה של תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כיסויים ביטוחיים בקופות גמל) התשע"ב-2012, וטיוטה שנייה של חוזר שעניינו רכישת כיסויים ביטוחיים באמצעות חברה מנהלת של קופת גמל. מטרת הטיוטות לשכלל את התחרות בשוק החיסכון הפנסיוני ולהגדיל את התחליפיות בין מוצרי החיסכון הפנסיוני. בטיוטות התקנות מוצע לקבוע, בזיקה לסעיף 32 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל),התשס"ה-2005, הוראות לעניין סוגי הביטוחים שבהם יבוטחו עמיתים במוצרי החיסכון הפנסיוני. כמו כן, מוצע לקבוע תנאים לכיסוי הביטוחי כאמור, לשמירה על כיסוי ביטוחי לאחר

הפסקת הפקדות לקופת גמל, ולגביית דמי הביטוח. בטיוטת החוזר מוצע לקבוע כללים לפיהם חברה מנהלת של קופת גמל תהא רשאית להגיש בקשה לקבלת רישיון סוכן תאגיד ביטוח פנסיוני לשיווק כיסוי ביטוחי לסיכוני מוות ולכיסוי ביטוחי לסיכוני נכות באמצעות פוליסות ביטוח פרט. תחילתו של חוזר זה במועד פרסומו. אולם פוליסות שהופקו עובר למועד תחילת חוזר זה- החל ביום 1 בינואר 2014. בטיוטת התקנות מוצע לקבוע הוראות לעניין סוגי הביטוחים שבהם יבוטחו עמיתים במוצרי החיסכון הפנסיוני. כמו כן, מוצע לקבוע תנאים לכיסוי הביטוחי כאמור, לשמירה על כיסוי ביטוחי לאחר הפסקת הפקדות לקופת גמל, ולגביית דמי הביטוח. במסגרת הטיוטה ניתן יהיה להציע תנאים לביטוח חיים קבוצתי בקופת גמל לא משלמת לקצבה – מוצע לאפשר לחברות מנהלות של קופת גמל לא משלמת לקצבה, לשווק לעמיתים בקופה, ביטוח חיים ואובדן כושר עבודה קבוצתי. להערכת האוצר טיוטת התקנות וטיוטת החוזר, ככל שתתקבלנה, עשויות לשכלל את התחרות בשוק החיסכון הפנסיוני ולהגדיל את התחליפיות בין מוצרי החיסכון הפנסיוני. עם זאת, בשלב זה לא ניתן להעריך את ההשלכות המצרפיות של תמהיל ההוראות הסופיות שיחולו.

5. בחודש אוקטובר 2011 פרסם המפקח טיוטה שנייה בנושא תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (דמי עמילות) התשע"א- 2011. התקנות כוללות הוראות בנוגע לתשלום עמלות יעד, עמלות היקף והחזר הוצאות משרד לסוכני ביטוח, ובנוגע לתשלום כפל עמלות ליותר ממפיץ אחד - סוכן ביטוח ויועץ פנסיוני. בעקבות פרסום תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(דמי ניהול), התשע"ב-2012 וטיוטת חוזר "רכישת כיסויים ביטוחיים באמצעות חברה מנהלת", פורסמה בחודש מאי 2012 תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (דמי עמילות), התשע"ב-2012 - טיוטה שלישית. כוללת טיוטה זו גם הוראות לגבי תשלום עמלות לסוכני ביטוח בעד עמית שהקשר עמו נותק ולגבי איסור תשלום עמלות לסוכן ביטוח שהוא חברה מנהלת.
במסגרת טיוטת התקנות מוצע להגביל מתן פרסים, הטבות ועמלות היקף התלויות ביעדי מכירה לסוכני ביטוח. בנוסף, מוצע להסדיר את הרכב דמי העמילות המשולמים לסוכני ביטוח, ולקבוע מספר הגבלות לגבי היחס שבין עמלות מסוגים שונים המשולמות לסוכן הביטוח. כמו כן, מוצע בטיוטה להסדיר את אופן תשלום דמי עמילות למספר בעלי רישיון במקביל ובתוך כך להסדיר את תשלום דמי עמילות שוטפים, דמי עמילות בגין עמידה ביעדי מכירות ומעבר של לקוחות בין בעלי רישיונות.

יא. חוק הגברת האכיפה בשוק ההון - מגמתו המוצהרת של אגף שוק ההון כפי שהיא באה, בין היתר לידי ביטוי, בחקיקת רפורמת בכר היא להרחיב את השימוש בסמכויות האזרחיות הנתונות לו בטיפול בהפרות של הוראות החוק על-ידי הגופים המפוקחים ולפתח את הליכי הבקרה והאכיפה. בשנים האחרונות הגביר המפקח את היקף הביקורות וכן את השימוש בהטלת עיצומים כספיים על הגופים המפוקחים על-ידו. כחלק ממגמה זו, ובדומה לסמכויות האכיפה המנהליות שהוקנו לרשות ניירות ערך בחוק ייעול הליכי האכיפה ברשות לניירות ערך (תיקוני חקיקה), התש"ע – 2010, נחקק גם ביוזמתו של הפיקוח על שוק ההון, חוק הגברת האכיפה בשוק ההון (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011, המתקן את חוק קופות הגמל, חוק הביטוח וחוק הייעוץ, תוך הוספת סמכויות פיקוח ובירור מינהלי לממונה (כניסה לחצרים, תפיסת מסמכים וחדירה למחשב, זימון אדם לחקירה ועוד), הרחבת האפשרות להטלת עיצומים כספיים משמעותיים על מעגל רחב של כפופים, ואפשרות לחיוב תשלום לנפגע ההפרה. בהתאם לתיקוני החקיקה, לא ניתן יהיה לבטח, במישרין או בעקיפין, אדם מפני עיצום כספי שיוטל עליו לפי החוק – התקשרות בחוזה ביטוח שכזה בטלה. כמו כן, תאגיד או בעל שליטה מנועים מלשלם או לשפות, במישרין או בעקיפין, בגין עיצום כספי שהוטל על אדם על פי החוק והתחייבות לשיפוי שכזה

בטלה. על פי החוק מותר לשפות או לבטח אדם בשל תשלום לנפגע הפרה או בשל הוצאות שיוציא בקשר עם הטלת העיצום הכספי בעניינו – בכפוף לכך שתהיה הוראה מפורשת בתקנון החברה המתירה זאת. בהתאם לחוק, חזקה שמנהל החברה קיים את חובת הפיקוח שלו אם התאגיד שבניהולו קבע נהלים מספיקים למניעת ההפרה, מינה אחראי מטעמו לפיקוח על קיומם של הנהלים ונקט באמצעים סבירים לתיקון ההפרה ולמניעת הישנות ההפרה (תוכנית אכיפה פנימית). החברה שוקדת על הכנתה של תכנית אכיפה פנימית בסיוע יועצים משפטיים ורואי חשבון חיצוניים, אשר תעמוד בקנה אחד עם הוראות ההנחיות החוק האמורות.

יב. טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על חברות מנהלות ומבטחים), התשע"ב-2012 - ("טיוטת תקנות ההשקעה החדשות") וחוזר כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים - טיוטה שלישית. במרץ 2012 אישרה וועדת הכספים של הכנסת את טיוטת תקנות אגף שוק ההון לקביעת כללי השקעה החלים על קופות גמל, קרנות פנסיה וחברות ביטוח. טיוטת תקנות ההשקעה החדשות מחליפות את תקנות דרכי השקעה, תקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופות גמל, התשכ"ד) (להלן: "תקנות מס הכנסה") ומאחדות את כללי ההשקעה החלים על גופים מוסדיים. טיוטת התקנות משווה את ההסדר התחיקתי בביטוח (תיקי השקעות של כספים לכיסוי התחייבויות תלויות תשואה ושאינן תלויות תשואה והשקעת ההון העצמי של המבטח) לזה הקיים בקופות הגמל והפנסיה, לצד שינויים שונים בחלק מכללי ההשקעה הקיימים וזאת על מנת להתאימם למדיניות משרד האוצר בדבר דרכי פעילות שוק ההון בכלל ודרך פעילות המשקיעים המוסדיים בפרט. השינויים כוללים כאמור, השוואת כללי ההשקעה החלים על החלק החופשי של קרנות הפנסיה הותיקות לכללי ההשקעה החלים על יתר הגופים המוסדיים וכן הוראות בנושאים הבאים: ביטול התלות שבין רמת הדירוג לבין שיעור ההשקעה המותר בתאגיד בודד ובקבוצת לווים, הרחבת האפשרות להשקיע במדינות שדירוג האשראי שלהן הוא -BB ומעלה, צמצום מגבלת החשיפה של גופים מוסדיים לתאגיד מסוים או לקבוצת תאגידים קשורים, הקטנת החשיפה המרבית לשיעור של 5% מנכסיהם לתאגיד בודד ו-10% מנכסיהם לקבוצת תאגידים, חברת ביטוח, קופות גמל, קרנות פנסיה וחברות מנהלות מאותה הקבוצה יהיו רשאיות להחזיק ביחד עד 20% מאמצעי השליטה של תאגיד בודד. בנוסף מתייחסת התקנות למגבלות שיחולו על התקשרויות עסקיות בין גופים מוסדיים לגופים קשורים אליהם, לרבות קביעת המנגנון לאישורן של התקשרויות אלה ומגבלות כמותיות ביחס להיקף ההשקעות בצדדים קשורים ו/או המבוצעות באמצעות צדדים קשורים. במקרים נוספים בטיוטת התקנות הוסרו מגבלות כמותיות הקיימות בתקנות והוגברה מעורבות ועדות ההשקעה בגופים מוסדיים ככלל ומעורבות נציגים חיצוניים בהן בפרט. כמו כן, כדי להגביר את גמישות פעילות גופים מוסדיים, בהתאמה למצבי שוק משתנים, הועברו חלק מההוראות שהיו קבועות בתקנות מס הכנסה ובתקנות דרכי ההשקעה לחוזר כללי ההשקעה. בטיוטת התקנות קבעו כללי מעבר הדרגתיים מההוראות הקיימות כיום למגבלות ההשקעה שנקבעו בתקנות החדשות, נכסים לא סחירים המוחזקים היום לא ימכרו באופן מיידי ונכסים סחירים החורגים ממגבלת תאגיד בודד וממגבלת קבוצת תאגידים יוכלו להימכר בתוך שנה וחצי מיום פרסום התקנות. מטרת הוראות המעבר הינה לאזן את השפעת תקנות ההשקעה החדשות על שוק ההון ולמנוע הפסדים העלולים להתרחש בנכסי הגופים המוסדיים עקב ההתאמות הנדרשות לצורך המעבר לכללי ההשקעה החדשים. בנוסף, ניתנה סמכות לשר האוצר ולממונה על שוק ההון להחריג הוראות או גופים מסויימים מהוראת טיוטת התקנות אם תנאי השוק ידרשו זאת.

יג. טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על חברות מנהלות ומבטחים), התשע"ב-2012 - ("טיוטת תקנות ההשקעה החדשות") וחוזר כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים - טיוטה שלישית. במרץ 2012 אישרה וועדת הכספים של הכנסת את טיוטת תקנות אגף שוק ההון לקביעת כללי השקעה החלים על קופות גמל, קרנות פנסיה וחברות ביטוח. טיוטת תקנות ההשקעה החדשות מחליפות את תקנות דרכי השקעה, תקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופות גמל, התשכ"ד) (להלן: "תקנות מס הכנסה") ומאחדות את כללי

ההשקעה החלים על גופים מוסדיים. טיוטת התקנות משווה את ההסדר התחיקתי בביטוח (תיקי השקעות של כספים לכיסוי התחייבויות תלויות תשואה ושאינן תלויות תשואה והשקעת ההון העצמי של המבטח) לזה הקיים בקופות הגמל והפנסיה, לצד שינויים שונים בחלק מכללי ההשקעה הקיימים וזאת על מנת להתאימם למדיניות משרד האוצר בדבר דרכי פעילות שוק ההון בכלל ודרך פעילות המשקיעים המוסדיים בפרט. השינויים כוללים כאמור, השוואת כללי ההשקעה החלים על החלק החופשי של קרנות הפנסיה הותיקות לכללי ההשקעה החלים על יתר הגופים המוסדיים וכן הוראות בנושאים הבאים: ביטול התלות שבין רמת הדירוג לבין שיעור ההשקעה המותר בתאגיד בודד ובקבוצת לווים, הרחבת האפשרות להשקיע במדינות שדירוג האשראי שלהן הוא -BB ומעלה, צמצום מגבלת החשיפה של גופים מוסדיים לתאגיד מסוים או לקבוצת תאגידים קשורים, הקטנת החשיפה המרבית לשיעור של 5% מנכסיהם לתאגיד בודד ו-10% מנכסיהם לקבוצת תאגידים, חברת ביטוח, קופות גמל, קרנות פנסיה וחברות מנהלות מאותה הקבוצה יהיו רשאיות להחזיק ביחד עד 20% מאמצעי השליטה של תאגיד בודד. בנוסף מתייחסת התקנות למגבלות שיחולו על התקשרויות עסקיות בין גופים מוסדיים לגופים קשורים אליהם, לרבות קביעת המנגנון לאישורן של התקשרויות אלה ומגבלות כמותיות ביחס להיקף ההשקעות בצדדים קשורים ו/או המבוצעות באמצעות צדדים קשורים. במקרים נוספים בטיוטת התקנות הוסרו מגבלות כמותיות הקיימות בתקנות והוגברה מעורבות ועדות ההשקעה בגופים מוסדיים ככלל ומעורבות נציגים חיצוניים בהן בפרט. כמו כן, כדי להגביר את גמישות פעילות גופים מוסדיים, בהתאמה למצבי שוק משתנים, הועברו חלק מההוראות שהיו קבועות בתקנות מס הכנסה ובתקנות דרכי ההשקעה לחוזר כללי ההשקעה. בטיוטת התקנות קבעו כללי מעבר הדרגתיים מההוראות הקיימות כיום למגבלות ההשקעה שנקבעו בתקנות החדשות, נכסים לא סחירים המוחזקים היום לא ימכרו באופן מיידי ונכסים סחירים החורגים ממגבלת תאגיד בודד וממגבלת קבוצת תאגידים יוכלו להימכר בתוך שנה וחצי מיום פרסום התקנות. מטרת הוראות המעבר הינה לאזן את השפעת תקנות ההשקעה החדשות על שוק ההון ולמנוע הפסדים העלולים להתרחש בנכסי הגופים המוסדיים עקב ההתאמות הנדרשות לצורך המעבר לכללי ההשקעה החדשים. בנוסף, ניתנה סמכות לשר האוצר ולממונה על שוק ההון להחריג הוראות או גופים מסויימים מהוראת טיוטת התקנות אם תנאי השוק ידרשו זאת.

יד. תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות), התשס"ח-2008 (להלן: "תקנות הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות") - ביום 10 במרץ 2008 נכנסו לתוקפן תקנות לעניין הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות, הכוללות בין היתר, תשלומים הנובעים מהשקעה בקרנות השקעה שאינן צד קשור ("עמלת ניהול חיצוני"), בניירות ערך לא סחירים ובזכויות במקרקעין, ותשלומים למנהל תיקים ולמנהל קרן נאמנות בגין השקעה בחו"ל. הוראות התקנות מסדירות את סוגי ההוצאות שמותר לגוף מוסדי להוציא בשל ביצוע עסקאות בנכסים שבניהולו כאשר הוצאות אלו לא יכללו במסגרת דמי הניהול אותם הוא גובה מהחוסכים. יצוין כי בתקנות נקבעו הוראות שעה לעניין עמלת ניהול חיצוני ולעניין הכרה בהוצאה בעד הליך דירוג פנימי לשם הערכת סיכון, עד ליום 31 בדצמבר 2011. בחודש פברואר 2012 אושרו בועדת הכספים תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות)(תיקון) התשע"ב- 2012, וחוזר בדבר הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות. בהתאם לתקנות, גוף מוסדי יהיה רשאי לגבות מנכסי קופת גמל שבניהולו או מכספים העומדים כנגד התחייבויות תלויות תשואה את עמלת הניהול שגובה מנפיק תעודת סל ,כפי שזו פורסמה על ידי מנפיק התעודה בדוח שפורסם בגין החודש הרלבנטי ובלבד שהתקיימו התנאים הקבועים בתקנות. בנוסף הגוף המוסדי יהיה רשאי לגבות מנכסי קופת גמל או מכספים העומדים כנגד התחייבויות תלויות תשואה ,לפי העניין , הוצאה המשולמת על ידו בעד ניהולה של תביעה או תובענה שהגיש הגוף וזאת בכפוף לאמור בתקנות ובחוזר. בהתאם להוראות על הגוף המוסדי להעביר דיווחים לוועדת השקעות אודות תשלום הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות. תחילת הוראות התקנה והחוזר הינם מיום 1 במרץ 2012.

טו. תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (רכישה ומכירה של ניירות ערך), התשס"ט-2009 – ביום 2 במרץ 2009 פורסמו התקנות האמורות, המאמצות במתכונת מצומצמת הוראות מתוך טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(כללי השקעה החלים על חברות מנהלות ומבטחים), התשס"ח-2008. הוראות התקנות מצמצמות את ניגוד העניינים בהשקעות של קופות גמל בידי משקיעים מוסדיים הקשורים עם חברות חיתום וחברות ברוקראז' (מבצעות בבורסה את פקודות המכירה והקניה של המשקיעים).עד ליום 31 בדצמבר 2010 המשקיעים המוסדיים יוגבלו ברכישת ניירות ערך בהנפקה מחתמים או מפיצים קשורים עד 7.5% מכמות ניירות הערך שנמכרו בהצעה, בתנאי שניתן אישור ועדת ההשקעות, אולם אם שווי הנכסים המנוהלים בידי כל המשקיעים המוסדיים כאמור גבוה מ-10 מיליארד ₪, לא תעלה הכמות הנרכשת על 15% מהכמות הנמכרת, לאחר התקופה האמורה המשקיעים המוסדיים יוגבלו ברכישת ניירות ערך בהיקף של 5% ו-10%, בהתאמה. בנוסף נקבע כי רכישה ומכירה של ניירות ערך תיעשה לפי הליך תחרותי מסוים הנותן למשתתפים בו הזדמנות שווה לרכוש או למכור את ניירות הערך. עד ליום 31 בדצמבר 2009 רכישה ומכירה של ניירות ערך באמצעות צד קשור ובלבד שהעמלות המשולמות לא יעלו על 20% מסך כל העמלות ששולמו בשל כלל הרכישות והמכירות שביצע משקיע מוסדי. לאחר התקופה האמורה לא ניתן יהיה לרכוש או למכור ניירות ערך באמצעות צד קשור. תקנה זו בדבר רכישת או מכירת ניירות ערך אינה חלה על חברה מנהלת של קופת גמל מרכזית לפיצויים. בחודש יוני 2010 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (רכישה ומכירה של ניירות ערך) (תיקון מס' 2), התש"ע- 2010 ותקנות הפיקוח על שירותים פיננסים (קופות גמל) קופת גמל בניהול אישי (תיקון מס' 2), התש"ע-2010. התיקונים מתייחסים למגבלות על פעילות ברוקראז' באמצעות צד קשור וקובעים, כי גוף מוסדי יהיה רשאי לרכוש או למכור ניירות ערך (שירותי ברוקראז') מצד הקשור אליו ובלבד שהיקף העמלות שישלם לו לא יעלה על 20% מכלל העמלות המשולמות על ידו בשל כלל המכירות והרכישות שבוצע על-ידי הגוף המוסדי במהלך השנה, וכן שהעמלה שתשולם לצד הקשור בגין עסקות אלה לא תעלה על העמלה שתשולם בגין עסקה דומה לזוכה בהליך תחרותי שאינו צד קשור. התקנות הועברו לועדת הכספים בחודש פברואר 2012 אשר עיקר השינויים עוסק בהתאמת ההגדרות לתקנות דרכי ההשקעה.

1.1.1

טז. טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(השתתפות חברה מנהלת באסיפה כללית), התשס"ח-2008 – ביום 6 באוגוסט 2008 פרסם הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון על הביטוח את טיוטת התקנות האמורה יחד עם טיוטת חוזר בדבר הגברת מעורבות הגופים המוסדיים בשוק ההון בישראל וטיוטת הבהרה לעניין מינוי דירקטור על ידי הגוף המוסדי. טיוטות אלו מאמצות את המלצות דוח הועדה לבחינת הצעדים הדרושים להגברת מעורבות הגופים המוסדיים בשוק ההון בישראל (ועדת חמדני) שפורסם בחודש ינואר 2008. המלצות הועדה מתמקדות בחובת ההשתתפות של הגופים המוסדיים באסיפות בעלי מניות ומחזיקי אג"ח של תאגידים שהם בעלי זכויות הצבעה בהם, התמודדות עם ניגודי עניינים העלולים לפגוע באיכות ההצבעה, עידוד הגופים המוסדיים להיעזר בגורמים מקצועיים לגיבוש המלצות הצבעה באסיפות, הגברת מעורבות הגופים המוסדיים במינוי דירקטוריונים ובייחוד דירקטורים חיצוניים בחברות ציבוריות, ועידוד הגופים המוסדיים למעורבות פעילה בתחומים אחרים של הממשל התאגידי והפיקוח על החברות הציבוריות בהן הם משקיעים. התקנות מסדירות, בין היתר, את חובת ההשתתפות וההצבעה של משקיע מוסדי באסיפה כללית של תאגיד שהוא בעל זכות הצבעה בו, לרבות חובת הצבעה בנושאים המפורטים בתקנות וסייגים לחובה זו, והתקשרות המשקיע המוסדי עם גורם מקצועי לצורך גיבוש המלצות הצבעה. טיוטת החוזר מסדירה מספר נושאים הכלולים בהמלצות הועדה ואשר לא הוסדרו במסגרת התקנות, לרבות חובת פרסום של מדיניות ההצבעה, אופן ההצבעה בפועל, וחובת פרסום אמות מידה ביחס לאיכות הממשל התאגידי בהתאם לטיוטת תקנות כללי השקעה. בחודש פברואר 2012 הוגשו לועדת הכספים תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (השתתפות חברה מנהלת באסיפה כללית) (תיקון) התשע"ב- 2012, אשר עיקר השינויים בהן עוסק בהתאמת ההגדרות לתקנות דרכי ההשקעה.

יז. תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(חישוב שווי נכסים), התשס"ט – 2009 (להלן: "תקנות חישוב שווי נכסים") – ביום 25 בפברואר 2009 פורסמו התקנות האמורות, אשר נכנסו לתוקף ביום 27 במרץ 2009. התקנות קובעות הוראות אחידות לחישוב שווי הנכסים שבהם משקיעים הגופים המוסדיים. התקנות הסמיכו את הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון לקבוע הוראות בדבר הגדרת נייר ערך סחיר לפי היקף ותדירות המסחר של נייר הערך, ולגבי נכס שאינו נייר ערך סחיר הסמיכו את הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון לקבוע את דרך חישוב השווי ההוגן של הנכס. בנוסף, הוקנתה למפקח הסמכות, אם סבר כי גוף מוסדי ביצע עסקה משיקולים שאינם כלכליים במטרה לשפר את תוצאות פעילותו בצורה לא נאותה, להורות על חישוב שווים של אותם נכסים באופן שיבטל באופן מלא או חלקי את שיפור התוצאות כאמור, אף אם העסקה מותרת לפי הדין, ובלבד שניתנה לגוף המוסדי זכות טיעון. בחודש פברואר 2012 הוגשו לועדת הכספים תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (חישוב שווי נכסים)(תיקון) התשע"ב- 2012, אשר עיקר השינויים בהן עוסק בהתאמת ההגדרות לתקנות דרכי ההשקעה.

יח. תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (גמל) (קופת גמל בניהול אישי), התש"ע 2009- תקנות אלה מתירות לנהל סוגי כספי חיסכון של עמית עצמאי שהוגדרו וכספי קרן השתלמות באמצעות קופת גמל בניהול אישי. הקופה האישית תנוהל על-ידי העמית או מנהלי תיקים מטעמו, תחת מגבלות השקעה שיבוקרו על-ידי החברה המנהלת אצלה ינוהלו כספי החיסכון. התקנות קובעות הוראות לעניין דמי הניהול וסוגי ההוצאות שניתן לגבות מנכסי הקופה האישית, איסור על קבלת אשראי, שעבוד נכסים, מתן ערבויות והלוואות לעמית המחזיק בקופה אישית, קביעת מתווה לניוד כספי קופה אישית, חובת קיום הליך תחרותי לשירותי הברוקראז' שיינתנו לקופה האישית ואיסור על תשלום עמלת הפצה ודמי עמילות בגין קופת גמל בניהול אישי. בחודש פברואר 2012 הוגשו לאישור לועדת הכספים תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(קופת גמל בניהול אישי)(תיקון), התשע"ב-2012 אשר עיקר השינויים בהן עוסק בהתאמת ההגדרות לתקנות דרכי ההשקעה.

יט. חוזר בדבר מבנה אחיד להעברת מידע ונתונים בשוק החיסכון הפנסיוני. בחודש פברואר 2011 פורסם חוזר בדבר מבנה אחיד להעברת מידע ונתונים בשוק החיסכון הפנסיוני. על פי דברי ההסבר לחוזר, רפורמת הניוד בין מוצרי החיסכון הפנסיוני וכניסתם של הבנקים לתחום הייעוץ הפנסיוני חידדו את הצורך להסדיר את תהליכי העברת המידע והכספים בין הגורמים השונים בשוק החיסכון הפנסיוני, לרבות לצורך מתן ייעוץ פנסיוני או שיווק פנסיוני. זאת, במטרה לייעל את תהליכי העבודה, להסיר חסמים טכנולוגיים לעודד ולתמוך בקיומו של שוק תחרותי, משוכלל ומפותח, תוך הגברת השקיפות ושיפור מהימנות וזמינות המידע הרלוונטי לחסכונותיו הפנסיוניים של הציבור. חוזר זה קובע מבנה של "רשומה אחודה", אשר תשמש את הגופים המוסדיים, בעלי הרישיון וצרכני מידע נוספים בתחום החיסכון הפנסיוני, במסגרת הפעולות העסקיות השונות המתבצעות ביניהם, תוך הבטחת העקרונות הבאים: קבלה והעברת מידע שלם, מדויק, מהימן וזמין, הניתן לשליפה ואחזור במהירות ובאפקטיביות לצורך עמידה בהוראות הדין; הסדרת המבנה והתוכן של פרטי המידע והנתונים המועברים בין יצרני וצרכני המידע השונים בתחום החיסכון הפנסיוני. הוראות חוזר זה יחולו על כל הגופים המוסדיים ועל כל בעלי הרישיון. תחילתן של הוראות חוזר זה לעניין נספחים א' ו-ב' היה ביום 1 באוקטובר 2011. בפברואר 2012 פורסמה טיוטת חוזר מבנה אחיד להעברת מידע ונתונים בשוק החיסכון הפנסיוני, בטיוטה פורסמו נספחים ג-ו לחוזר האמור, העוסקים בממשקי ניוד, הצטרפות, אירועים, גבייה וקליטת כספים.

כ. בחודש ינואר 2012 פורסמו תקנות מס הכנסה (ניכוי מסכומים ששולמו מקרן השתלמות) (תיקון), התשע"ב-2012. התקנות האמורות מתקנות את תקנות מס הכנסה (ניכוי מסכומים ששולמו מקרן השתלמות), תשנ"ח-1997, כך שמסכומי ריבית ורווחים שמעבר להפרשי ההצמדה שנצברו על סכומים שמקורם בהפקדות שמעבר ל"הפקדה מוטבת", ינוכה מס במקור בשיעור של 25% (במקום 20% כפי שהיה עד לתיקון שחל מיום 1.1.2012). התיקון האמור בשיעור המס (מ-20% ל-25%), חל על סכומי ריבית חייבת שהופקו או נצמחו בשל תשלומים ששולמו לקרן השתלמות החל משנת 2012.

כא. ביום 4.1.12 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(איתור עמיתים ומוטבים) התשע"ב-2012 וחוזר נוהל איתור עמיתים ומוטבים. מטרת התקנות והחוזר לקבוע מנגנון אפקטיבי וישים לאיתור חוסכים שהקשר עמם נותק ולאיתור מוטבים לאחר מותו של חוסך, כדי ליידע את החוסכים והמוטבים כי קיימים כספים להם הם זכאים. בהתאם להוראות התקנות והחוזר, גופים מוסדיים יחויבו בין היתר לפנות ,למרשם האוכלוסין במשרד הפנים לצורך טיוב המלאי הקיים של נתוני החוסכים ברשומותיהם, וכן יחויבו לעדכן מדי חצי שנה באמצעות מרשם האוכלוסין את פרטי החוסכים. בתקנות ובחוזר נקבעו הוראות לעניין הפעולות הנדרשות לאיתור מוטבים שזהותם ידועה והוראות לאיתור מוטבים. בהתאם לטיוטת תקנות בנושא דמי ניהול שפורסמה במקביל כאמור לעיל, ובמטרה ליצור תמריץ לאיתור מוטבים וחוסכים, מוצע להפחית את דמי הניהול הנגבים ביחס לעמיתים שנפטרו או שנותק עמם הקשר כמפורט לעיל. תחילת עיקר הוראות החוזר והתקנות ביום 1.1.2013.

כב. בחודש פברואר 2012 פורסמה טיוטת חוזר בעניין ניהול סיכוני ציות בגופים מוסדיים. מטרת טיוטת החוזר להבטיח כי הגופים המוסדיים בישראל: א. יאתרו באופן מקיף וסדיר סיכוני ציות שהם ולקוחותיהם חשופים להם. ב. יוודאו הטמעה של הוראות הדין בכל תחומי פעילות. ג. יקיימו תכנית אכיפה פנימית אפקטיבית.

כג. בחודש מאי 2012 פורסם חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 190 והוראת שעה)-התשע"ב-2012 על פי הוראות התיקון לפקודה, הורחבו את מסגרת הטבות המס הניתנות בעת משיכת כספים באפיק החיסכון לקצבה, ותוקן סעיף 9א לפקודת מס הכנסה (נוסח חדש). כמו כן תוקן סעיף 87 לפקודה ,המקנה לשר האוצר באישור ועדת הכספים של הכנסת סמכות לקבוע כללים בדבר חיוב במס ושיעוריו במקרים של" משיכת כספים שלא כדין "מקופת גמל ,כך שהיוון קצבה ייחשב כ"משיכה כדין ," ובלבד שנעשה בהתאם לתנאים הקבועים בסעיף 23 לחוק הפיקוח והתקנות שנקבעו מכוחו,ובפרט ,הותרת קצבה מזערית להבטחת קיומו של היחיד לשארית חייו. במקרה של היוון קצבה המהווה" משיכה כדין "יחולו על הסכומים שאינם פטורים שיעורי המס הקבועים בסעיף 121 לפקודה .עם זאת ,ועל מנת לעודד אנשים להשקיע כספים בקופות הגמל לקצבה ללא חשש נקבע על פי התיקון כי בעת היוון קצבה מוכרת אשר מקורה בכספים שלא נהנו מהטבת מס בעת הפקדתם לא יוטל מס על מרכיב הקרן בסכום המהוון ,וזאת כדי למנוע כפל מס ,ומרכיב הרווח ימוסה ,בשיעור מס של 20% בדומה לאפיקי חיסכון אחרים; בנוסף ,בוצעו מספר תיקונים בסעיף 23 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 אשר נועדו להיטיב עם החוסכים בקופות הגמל הן בעת ההפקדה והן בעת המשיכה של הכספים; בהתאם לתיקון בהקשר זה, יחיד הזכאי למשוך את כספים מקופת גמל לא משלמת לקצבה אשר מקורם בכספי הפיצויים לאחר שעברו תהליך של התחשבנות מס וכן בכספים שירש כמוטבו של עמית שנפטר, רשאי להעבירם לחשבון חדש בקופת גמל לא משלמת לקצבה. בחשבון החדש היחיד לא יהיה רשאי להפקיד כספים נוספים אך רשאי הוא למשוך כספים בכל עת או לקבל מהם קצבה מוכרת.

כד. בחודש פברואר 2012 פורסם חוזר הגשת בקשות למיזוג קופות גמל ולמיזוג מסלולי השקעה לאישור הממונה. מטרת החוזר הסדרת דרך הגשת הבקשה לקבלת אישור הממונה לתכנית המיזוג, אופן יידוע עמיתי הקופה המתמזגת בדבר מיזוג כאמור, וכן יידוע עמיתים במסלול השקעה המתמזג בדבר מיזוג בין מסלולי השקעה. חוזר זה יחול על בקשות שיוגשו לממונה החל ממועד פרסומו.

כה. בחודש מרץ 2012 אישרה ועדת השרים לענייני חקיקה נוסח להצעת חוק פרטית, אשר מוסיף אפיק חסכון הוני בשוק הגמל, לצד קרנות ההשתלמות. בהתאם לפרסומים, החיסכון האמור יתאפשר למעשה רק כרובד חלקי נוסף מעבר לחיסכון הפנסיוני, והחוסכים באמצעותו לתקופה של לפחות 15 שנים ייהנו מפטור ממס רווח הון בלבד.

כו. בחודש מרץ 2012 פורסמה טיוטת חוזר ממשק אינטרנטי לאיתור חשבונות עמיתים וחשבונות של עמיתים שנפטרו - דרישות טכניות. במסגרת הצעדים לטיפול בכספים ללא דורש במוצרי חיסכון פנסיוני וכצעד משלים לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(איתור עמיתים ומוטבים) התשע"ב , 2012 – אגף שוק ההון , ביטוח וחיסכון פועל להקמת ממשק אינטרנטי מרכזי נגיש ופשוט לאיתור חשבונות של עמיתים .מטרת הממשק היא לאפשר לחוסכים ולמוטבים של עמיתים שנפטרו לאתר בקלות ובמהירות חשבונות אצל גופים מוסדיים המנהלים חסכונות פנסיוניים. מטרת טיוטת החוזר היא לאפיין את הדרישות הטכניות מגופים מוסדיים לצורך הפעלת ממשק כאמור.

כז. בחודש אפריל 2012 פרסמו אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון והמפקח על הבנקים בבנק ישראל עקרונות משותפים לקריטריונים ותנאים כלליים וכן טיוטת מדיניות לשליטה ולהחזקת אמצעי שליטה בגוף פיננסי. העקרונות גובשו לאור הניסיון שנצבר באגף ובבנק ישראל בטיפול בבקשות להיתרי שליטה ואחזקה בגופים מוסדיים ובתאגידים בנקאיים ומתוך התנהלות שוטפת מול בעלי השליטה, בהתאמות המתחייבות. הטיוטה מתייחסת לנושאי גרעין השליטה, דרך החזקת אמצעי שליטה, חוסן פיננסי, מניעת ניגוד עניינים בין השולטים לגוף המפוקח והגבלות נוספות.

כח. בחודש מרס 2012 פורסם חוזר בעניין ייפוי כוח לבעל רישיון 1-10-2012. חוק הייעוץ הפנסיוני מסמיך בעלי רישיון לבצע פעולות מסוימות בעבור לקוח, בכפוף לקבלת הסכמתו. בפרט, באפשרות בעל רישיון לבקש מגופים מוסדיים מידע אודות מוצרים פנסיוניים המנוהלים עבור הלקוח, להעביר מידע אודות לקוח אל גופים מוסדיים, ולהעביר בקשות של לקוח לגופים מוסדיים לשם הצטרפות למוצר פנסיוני ולביצוע פעולות בו. חוזר זה קובע מבנה אחיד לטופס ייפוי כוח, באמצעותו יוכל לקוח לייפות את כוחו של בעל רישיון לקבל מידע אודות מוצר פנסיוני המנוהל עבורו בגוף מוסדי או להעביר בקשות בשמו במסגרת ייעוץ או שיווק פנסיוני, לרבות ייעוץ או שיווק פנסיוני מתמשך. חוזר זה הוא חלק מהסדרה כללית שמטרתה ייעול תהליכי עבודה, שיפור מהימנות מידע והסרת חסמים טכנולוגיים, כדי לקדם שוק תחרותי, משוכלל ומפותח. מועד תחילת חוזר זה- 1.1.13.

כט. בחודש אפריל 2012 פורסם חוזר בדבר חתימה גרפית ממוחשבת המתקן חוזר קודם בנושא מחודש אוגוסט 2011. מטרת חוזר זה היא לשפר ולייעל את אופן העברת המסמכים מבעל רישיון אל גוף מוסדי, לקצר את זמני העברת המסמכים ולשפר את השירות ללקוח, והכל מבלי לפגוע בזכויות הלקוח. חוזר זה הוא חלק מהסדרה כללית אשר מטרתה ייעול תהליכי עבודה, שיפור מהימנות המידע והסרת חסמים טכנולוגיים, וזאת על מנת לעודד קיומו של שוק תחרותי, משוכלל ומפותח. הוראות חוזר זה חלות על כל בעלי הרישיון ועל כל הגופים המוסדיים. התיקון לחוזר האמור כולל התאמות הוראות החוזר לאפשרות הוספת חתימת מעסיק במקרים הנדרשים,

ל. בחודש אפריל 2012 פורסמה טיוטת חוזר בנושא מבנה הגילוי הנדרש בדוחות הכספיים של חברות מנהלות בהתאם לתקני הדיווח הבינלאומיים (IFRS). הטיוטה מהווה נדבך שני במסגרת פרויקט עדכון ההוראות לגבי מבנה ההצגה והגילוי בדיווחים כספיים של חברות מנהלות של קופות גמל וקרנות פנסיה ושל קופות הגמל וקרנות הפנסיה שבניהולן, לאחר השלב הראשון שבמסגרתו עודכן הדוח הכספי של קופות גמל וקרנות פנסיה. בטיוטה מוצע לקבוע הוראות הנוגעות למבנה הגילוי הנדרש בהתאם לתקינה הבינלאומית בדוחות כספיים שנתיים של חברות מנהלות. ההנחיות המפורטות בנספח לטיוטה משקפות את ההוראות העדכניות של התקינה הבינלאומית, לרבות שינויים שנתקבלו בשנים האחרונות, תוך שיפור הגילוי בדוחות הכספיים. ההוראות מתייחסות הן לחברה המנהלת קופות גמל או קרנות פנסיה והן לחברה המנהלת גם קופות גמל וגם קרנות פנסיה, במטרה לקבוע מבנה גילוי אחיד ומסודר שיצור שפת דיווח אחידה בדוחות הכספיים של כל הגופים המוסדיים.

## 3. מצב כספי קרן הפנסיה

### (א) הסבר לשינויים בהתחייבות הפנסיונית, אם היו, תוך דגש על השינויים שמקורם אינו תקבולים/תשלומים שוטפים בתקופת הדוח

ביום 17 במאי 2007 פרסם הממונה על אגף שוק ההון באוצר את חוזר 2007-3-6 הכולל הוראות להכנת דוחות אקטוארים בקרנות פנסיה על בסיס מערכת הנחות מעודכנת והדוח נערך על בסיס הוראות אלה.

### (ב) גירעון, אם קיים, במאזן החשבונאי או במאזן האקטוארי, נסיבות היווצרותו ותכניות הדירקטוריון להשלמתו

בשנת 2008 הצטבר בקרן גרעון אקטוארי, ובהתאם לתקנון קרן הפנסיה ואישור אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר, בוצעה הפחתת זכויות בשיעור של 10%. בהתאם לאישור האמור נקבע כי אם יהיה עודף אקטוארי בשנים 2009-2010, אזי יעודכנו הזכויות באופן מיידי.

לאור האמור לעיל, ומכיוון שבשנת 2009 נוצר עודף אקטוארי בקרן, הוקטנה הפחתת הזכויות האמורה מ-10% ל-7.86%.

בשנת 2010 הצטבר גרעון אקטוארי בקרן בשיעור של כ - 3.2%, ומכיוון ששיעור הגירעון בשנה זו לא עלה על 5%, לא נדרש היה להפעיל את מנגנון האיזון האקטוארי.
להלן יפורטו השלכות האיזון האקטוארי נכון לשנת 2010:

1. עמיתים שהצטרפו לפני 1.1.89, לרבות מוקפאים, יהיו זכאים בבוא העת לפנסיה על פי התקנות בהפחתה של 7.86%.
2. עמיתים שהצטרפו מ- 1.1.89, לרבות מוקפאים, יהיו זכאים לפנסיה על בסיס מנות הפנסיה שצברו ושיצברו בהפחתה של 7.86%.
3. היתרות הצבורות של העמיתים נשארו ללא שינוי לכל קבוצות העמיתים.
4. לעמיתים שפרשו לפנסיה עד 30.06.09, לא תבוצע הפחתה של 1.55% בחודש יולי 2011. ההפחתה ליתר הפנסיונרים בשיעור של 1.55% תבוצע בחודש יולי בכל אחת מהשנים 2012-2014.
5. מנגנון האיזון לא יופעל על עמיתי הביניים לרבות הפנסיונרים, מאחר והם מאוזנים אקטוארית.

בשנת 2011 הצטבר גרעון אקטוארי העולה על 5%. לפיכך, ובהתאם להוראות תקנון קרן הפנסיה, נדרשה החברה להפעיל את מנגנון האיזון האקטוארי ולהקטין בהתאם את זכויות העמיתים והפנסיונרים.
על פי אישור והנחיית אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר, ביום 21.3.2012 אישר דירקטוריון החברה את הפעלת מנגנון האיזון האקטוארי כמפורט להלן:

1. עמיתים שהצטרפו לפני 1.1.89 לרבות מוקפאים, יהיו זכאים בבוא העת לפנסיה על פי התקנון בהפחתה של 14.49%.
2. עמיתים שהצטרפו אחרי 1.1.89 לרבות מוקפאים, יהיו זכאים בבוא העת לפנסיה על בסיס מנות הפנסיה שצברו ויצברו בהפחתה של 14.49%.
3. עמיתי תקופת הביניים לרבות מוקפאים, יהיו זכאים בבוא העת לפנסיה על בסיס מנות הפנסיה שצברו ויצברו בהפחתה של 15.00%.
4. פנסיונרים שאינם שייכים לקבוצת עמיתי הביניים אשר פרשו או יפרשו לפנסיה עד 30/04/2012, תשלומי הפנסיה יופחתו בשיעור של 7.2% החל מתשלום הפנסיה בגין 05/2012 רטרואקטיבית מינואר 2012.

5. פנסיונרים אשר שייכים לקבוצת עמיתי הביניים, אשר פרשו או יפרשו לפנסיה עד 30/04/2012, תשלומי הפנסיה יופחתו בשיעור של 15%. ההפחתה תעשה באופן הדרגתי באופן הבא: החל מתשלום הפנסיה בגין חודש 05/2012 הפנסיה תוקטן בשיעור של 7.5% רטרואקטיבית מינואר 2012; מתשלום הפנסיה בגין חודש 1/2013 תופחת הפנסיה בשיעור של 8.51%

בסעיף 2 למכתב האוצר מיום 2 בפברואר, 2012 בדבר אופן חישוב הסיוע הממשלתי הישיר לקרן, התקבלה הבהרה כי יש לתת ביטוי בדוח האקטוארי לפיגור בהעברת סיבסוד המדינה הישיר לקרן הפנסיה, קרי להשלמת סיבסוד בשעור של 1.57% על ההשקעות החופשיות ו - 0.71% על ההשקעות באג"ח מסוג "ערד" (לעמיתי הביניים 1.05% ו - 0.19% בהתאמה). סיבסוד המדינה הישיר מחושב על בסיס נתוני חודש דצמבר ומועבר בפיגור של כחצי שנה ללא הצמדה וריבית בגין הפיגור. על פי כללי החשבונאות, סכום הסיבסוד שיועבר בעתיד מוכר כנכס כבר בדוחות לסוף התקופה, בעוד שבפועל הסכום יועבר רק לאחר כחצי שנה ללא הצמדה וריבית. התיקון בעקבות ההנחיה הגדיל את הגירעון האקטוארי בכ – 18.5 מיליון ש"ח.

הדוח האקטוארי ליום 31 בדצמבר 2011 מצביע על התחייבות אקטוארית בסך 1,351 מיליוני ש"ח, והגרעון האקטוארי לאחר הפחתת הזכויות כמפורט לעיל הסתכם בכ- 950 אלפי ש"ח

## <u>השפעת שינויים בהנחות ובבסיסים האקטואריים, אם היו כאלה, בתקופת הדוח בהשוואה לקרן שקדמה לה</u>

חישוב ההתחייבויות האקטואריות בוצע באופן עקבי לחישוב ליום 31 בדצמבר, 2011.

הדוח האקטוארי נערך בהתאם לתקנון קרן הפנסיה, הוראות תקנות מס הכנסה, הוראות אגף שוק ההון לעריכת מאזנים אקטוארים בקרנות פנסיה על בסיס מערכת הנחות מעודכנת מיום 17 במאי 2007 ועל פי שיקולי האקטואר. יצוין כי חוות דעת האקטואר מתייחסת ביסודה להתאמת הערכת האקטואר להנחות שנקבעו בעיקרן ע"י הממונה על שוק ההון ולא לנאותות ההנחות עצמן.

<u>עליית שכר ממוצעת</u> - של 3% לשנה הן בעבר והן בעתיד עד למועד הפרישה לפנסיה.

## 4. תוצאות הפעולות

**ניתוח והסברים לתוצאות העיסקיות והשוואתם לתקופות מקבילות בעבר, התייחסות למרכיבים עיקריים של דוח הכנסות והוצאות, לרבות הכנסות מדמי ניהול, הכנסות מהשקעות ועודף הכנסות על הוצאות.**

### התוצאות העסקיות של החברה המנהלת

| | ל - 3 חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס | | לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר |
|---|---|---|---|
| | 2012 | 2011 | 2011 |
| | בלתי מבוקר | | מבוקר |
| | אלפי ש"ח | | |
| **הכנסות (הפסדים)** | | | |
| מדמי ניהול | 805 | 776 | 3,126 |
| מהשקעות: | | | |
| ממזומנים ושווי מזומנים | 6 | 4 | 24 |
| מהשקעות פיננסיות, נטו | 28 | 8 | 73 |
| | 34 | 12 | 97 |
| | 839 | 788 | 3,223 |
| **הוצאות** | | | |
| הוצאות הנהלה וכלליות | 303 | 247 | 1,142 |
| הוצאות מימון | - | - | (4) |
| | 303 | 247 | 1,138 |
| רווח (הפסד) לפני מסים על הכנסה | 536 | 541 | 2,085 |
| מסים על הכנסה | 191 | (1,110) | (940) |
| רווח נקי (הפסד) | 345 | 1,651 | 3,025 |
| רווח (הפסד) כולל | 345 | 1,651 | 3,025 |

לעניין דמי ניהול מקרנות, נטו - ראה סעיף 2 להלן.

במהלך תקופת הדוח היו לחברה הכנסות מהשקעות פיננסיות של 28 אלפי ש"ח, בהשוואה להכנסות של 8 אלפי ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הוצאות הנהלה וכלליות עלו בתקופת הדוח לסך של 303 אלפי ש"ח, בהשוואה לסך של 247 אלפי ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ניתן לייחס את הגידול לתשלום עבור שירותי התפעול המשולמים לפניקס פנסיה, וכן לגידול בהוצאות שונות לאור התרחבות פעילות החברה.

למרות הגידול בהוצאות, הרווח לפני מסים על הכנסה הסתכם בסך של 536 אלפי ש"ח בהשוואה לרווח של 541 אלפי ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

2. <u>פרטים בדבר סכום דמי הניהול שנגבו מהמבוטחים</u>

| | ל - 3 חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס | | לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר |
|---|---|---|---|
| | 2012 | 2011 | 2011 |
| | בלתי מבוקר | | מבוקר |
| | אלפי ש"ח | | |
| <u>מקרנות פנסיה*):</u> | | | |
| מקרן פנסיה לעמיתים ותיקים: | | | |
| דמי ניהול מדמי הגמולים, נטו | 417 | 400 | 1,627 |
| דמי ניהול מעמיתים מוקפאים | 313 | 314 | 1,236 |
| דמי ניהול מתשלומי פנסיות | 75 | 62 | 263 |
| | 805 | 776 | 3,126 |

דמי הניהול המתקבלים מניהול הקרנות נגבים מתוך דמי הגמולים שגבתה הקרן (7% מדמי הגמולים, ברוטו, לפני החזרים והטבות), מתוך הצבירה החדשה בשעור של 0.1% לשנה ובשל עמית מוקפא, שיעור של 0.8% מהצבירה השנתית או 25 ש"ח, הגבוה מבין השניים.
בנוסף גובה הקרן דמי ניהול מפנסיונרים בשעור של 5% מהפנסיה החודשית, שמשלמת הקרן לפנסיונר.

ההכנסות מדמי ניהול נטו מקרנות הפנסיה בתקופת הדוח עמדו על 805 אלפי ש"ח, בהשוואה לסך של 776 אלפי ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

**(ב) <u>השפעה של תופעות או אירועים מיוחדים על תוצאות הפעילות</u>**

ן הפחתת הזכויות ראה סעיף 3ב' לעיל.

**(ג) <u>השפעת שינויים בהוראות המס, לרבות עקב הסכמים עם נציגות מס הכנסה, על תוצאות הפעולות.</u>**

ב-1/1/2000 נכנס לתוקפו חוק ההסדרים (פרטים בפרק 2 סעיף ג' השפעת חוקים תקנות והוראות חדשות על עסקי קרן הפנסיה).

**(ד) <u>השפעה של עונתיות על תוצאות פעולותיה של קרן הפנסיה אם היא משמעותית.</u>**

דמי הגמולים ששולמו במהלך השנה לחודשים 1/2011 ועד 12/2011 מתפלגים באופן שווה בכל החודשים פרט לחודשים בהם ההפרשות גבוהות יותר עקב תוספות שכר שבגינם מועברות הפרשות לפנסיה כגון: הבראה, דירוג וכו'.

**שינויים בהיקף דמי הגמולים, תוך התייחסות לדמי גמולים שוטפים וחד-פעמיים**

הקרן אינה מקבלת דמי גמולים חד פעמיים ואין שינוי מהותי בהיקף דמי הגמולים.

**שינויים מהותיים בשיטת חישוב המאזן האקטוארי בהשוואה לתקופה קודמת.**

ביום 17 במאי 2007 פרסם הממונה על אגף שוק ההון באוצר את חוזר 2007-3-6 הכולל הוראות להכנת דוחות אקטוארים בקרנות פנסיה על בסיס מערכת הנחות מעודכנת והדוח נערך על בסיס הוראות אלה.

**פרטים בדבר סכום דמי הניהול שנגבו מהמבוטחים תוך הבחנה בין סוגי הקופות**

בשל עמית פעיל:

- 7% מדמי הגמולים המועברים בשל עמית פעיל מידי חודש.
- 0.1% בחישוב שנתי מסך הצבירה מיום המעבר ועד לחודש הפרישה לפנסיית זקנה.
- בשל עמית מוקפא, שיעור של 0.8% מהצבירה השנתית או 25 ש"ח, הגבוה מבין השניים.
- בשל פנסיונר 5% מהפנסיה החודשית, שמשלמת הקרן לפנסיונר (ללא שינוי).

## תשואת הקרן (באחוזים)

### עמיתים ותיקים

| | 2012 | 2011 |
|---|---|---|
| תשואה נומינלית | 2.16 | 0.38 |
| תשואה ריאלית | 2.16 | (0.33) |

### עמיתי דור ביניים

| | 2012 | 2011 |
|---|---|---|
| תשואה נומינלית | 1.83 | (0.50) |
| תשואה ריאלית | 1.83 | (1.40) |

1. דוח תנועה בקרן הפנסיה

| | ל - 3 חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס | | לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר |
|---|---|---|---|
| | 2012 | 2011 | 2011 |
| | בלתי מבוקר | | מבוקר |
| | אלפי ש"ח | | |
| יתרת הקרן לתחילת התקופה | 815,770 | 791,369 | 791,369 |
| תוספות לקרן | | | |
| דמי גמולים ממעסיקים, עובדים ומעצמאיים | 6,744 | 6,400 | 26,205 |
| מעבר עמיתי תקופת הביניים | - | - | 474 |
| עודף הכנסות (הפסדים) נטו מועבר מדוח הכנסות והוצאות | 16,631 | (3,666) | 11,055 |
| סך הכל תוספות לקרן | 23,375 | 2,734 | 37,734 |
| תשלומים והעברות | | | |
| תשלומי פנסיית זקנה | 1,421 | 1,171 | 4,997 |
| פדיונות | 1,654 | 3,049 | 8,336 |
| סך הכל תשלומים והעברות | 3,075 | 4,220 | 13,333 |
| יתרת הקרן לסוף התקופה | 836,070 | 789,883 | 815,770 |

ההון הצבור נטו של קרן הפנסיה ליום 31 במרס, 2012 הסתכם לסך של כ – 836 מיליון ש"ח, לעומת כ- 816 מיליון ש"ח בסוף שנת 2011.

**5. תחזית זרמי כספים**

**תחזית זרמי הכספים של קרן הפנסיה מתשלום וגביית דמי גמולים, הכנסות מפעילות השקעה והוצאות ניהול, התייחסות לתשלומים או תקבולים חריגים מפעולות לא שוטפות כדלקמן:**

**פדיון מואץ של זכויות עמיתים**

החזרת כספים למבוטחים שפרשו בשנת 2012 הסתכמו בסך של 1,654 אלפי ש"ח לעומת סך של 3,049 אלפי ש"ח בשנת 2011.

**נכסים שלגביהם קיים קושי במימוש**

אין בידי הקרן נכסים שקיימים קשיים במימושם.

**חובות של מעסיקים ועצמאיים, מבטחי משנה, מבוטחים, יתרות סוכנים וחייבים עסקיים אחרים, שהפיגור בגבייתם עלול להשפיע על תזרים המזומנים של קרן הפנסיה.**

היקף החובות של מעסיקים, עצמאים וחייבים אחרים אינו מהותי ביחס להיקף הגביה או ליתרת הנכסים. פיגור בגביית החובות, אם וכאשר יהיה, לא ישפיע מהותית על תזרים המזומנים של קרן הפנסיה.

**גביית חובות ע"י העברת נכסים ולא במזומן**

גבית חובות על ידי קרן הפנסיה מתבצעת במזומן.

## 6. השפעות אירועים והתפתחויות חיצוניים לענף הפנסיה

### סביבה כללית והשפעת גורמים חיצוניים על הפעילות

**שוקי הכספים בישראל**

ברבעון הראשון של 2012 נרשמו עליות בשוקי האג"ח והמניות. אלו הושפעו משלושה מקורות עיקריים: הראשון, רמת מחירים נמוכה יחסית ואטרקטיבית בשוקי המניות בתחילת השנה. השני, המשך נתוני מקרו חיוביים בארה"ב, שתרמו לתחושה החיובית בדבר התאוששות הכלכלה העולמית. השלישי, אי הידרדרות נוספת במשבר החוב האירופי וחתימה על תוכנית סיוע נוספת ליוון. יחד עם זאת, החדשות הכלכליות מהעולם המשיכו להיות מעורבות ועל כן שוקי המניות הפגינו תנודתיות - בחודש ינואר נרשמו עליות חדות שנמחקו בחודש פברואר ונצברו מחדש בחודש מרץ.

מתחילת השנה, התרחב הפער בין שוק המניות בישראל ובין שוקי המניות באירופה וארה"ב וזאת גם על רקע ירידה במחזורי המסחר. חולשה זו הוסברה בשני אופנים: הראשון, המשך הסטת כספי מוסדיים להשקעה בחו"ל. השני, עלית מדרגה ברגולציה ברוח ה"מחאה החברתית" החותרת להגברת התחרות במשק בענפים שונים. בטווח הקצר- בינוני יש ברגולציה זו בכדי לאיים על רווחי החברות. המחאה החברתית ובעקבותיה הרגולציה ושינוי בהרגלי הצריכה של הציבור, כבר באו לידי ביטוי בתוצאות החברות לרבעון הרביעי של 2011. ההרעה בלטה יותר בחברות המוטות צריכה פרטית אך ניכרה פגיעה גם בחברות התלויות בתקציבים ממשלתיים בארה"ב ואירופה, לאור מהלכי הממשלות לצמצום הגירעונות בתקציביהן. הסוגיות הגיאו-פוליטיות סביב אירן היוו גורם שלילי נוסף והיו חלק משמעותי בהמשך הישיבה על הגדר של המשקיעים הזרים.

מתחילת השנה עלו המדד הכללי והמדד ללא ירקות ופירות ב- 0.4%, כל אחד. המדד ללא דיור עלה ב- 0.3% והמדד ללא אנרגיה נותר ללא שינוי. ב- 12 החודשים האחרונים (מרץ 2012 לעומת מרץ 2011) עלו המדד הכללי ב- 1.9%, המדד ללא ירקות ופירות ב- 2.1%, המדד ללא אנרגיה ב- 1.4% והמדד ללא דיור ב- 1.1%. על פי נתוני המגמה לתקופה זו , קצב הגידול השנתי של מדד המחירים לצרכן הגיע ל- 3.2%, של המדד ללא דיור הגיע ל- 2.9% ושל המדד ללא דיור וללא ירקות ופירות, הגיע ל- 2%.

בחודש ינואר, המשיך בנק ישראל בתהליך הורדת הריבית שהחל במחצית השנייה של 2011 והעמיד אותה על 2.5% . המדדים הנמוכים לצד העדר הרעה נוספת בשוקי היצוא, תמכו בהותרת הריבית ברמה זו במהלך כל הרבעון וגם בחודש אפריל.

למרות מדדי מחירים נמוכים במהלך הרבעון הראשון, חלה מתחילת השנה עליה קלה בציפיות האינפלציה מכ- 2.4% לכ- 2.7%. זאת בעיקר עקב התייקרות מחיר הנפט, על רקע הגברת הסנקציות הבינלאומיות על אירן. היחס בין רמת האינפלציה לריבית בישראל שוב גוזר ריבית ריאלית אפסית (כפי ששררה במחצית הראשונה של 2011), אם כי השינויים במחירי הנפט עשויים ליצר תנודות במדדים החודשיים. למחירי הנפט השפעה על מחירי החשמל, שלהם השפעה מהותית על מבנה ההוצאות של משקי בית וחברות.

בחודש מרץ, החליט בנק ישראל להקל בדרישות הלימות ההון שידרשו מהמערכת הבנקאית. בעוד השוק ציפה לדרישות הון ליבה בסביבת 10-11%, הדרישות בפועל מותנו לרמת 9% בבנקים הבינוניים-קטנים ול- 10% לשני הבנקים הגדולים. במקביל, ניתן לבנקים פרק זמן ארוך מהצפי המוקדם לעמידה ביחסים אלו. הודעה זו התקבלה בשווקים בחיוב היות והיה בה בכדי להקל את החשש מפני מחנק אשראי לחברות.

לאור מכלול אירועים זה, רשמו שוקי המניות בישראל עליות ברוב התקופה הנסקרת. בסיכום הרבעון, רשם מדד הבנקים תשואה חיובית של כ- 7.4%, מדד ת"א 25 עלה בכ- 3.6%, מדד ת"א 100 עלה בכ- 5.5% ומדד יתר 50 עלה ב- 2.8%. למרות העליות הנאות, בלטו שוקי המניות בארץ בתשואת חסר למול שוקי המניות בארה"ב ובאירופה, אם כי בחודש מרץ החל מסתמן היפוך מגמה.

ביצועי שוק האג"ח הממשלתי הושפעו ברבעון משני פרמטרים עיקריים. הראשון, עודף פדיון אג"ח ממשלתי למול הגיוסים, מצב שיצר מחסור ותרם לירידת תשואות. השני, עליה בציפיות האינפלציה על רקע האמרת מחירי הנפט. ברקע, עמדו החששות מפריצה תקציבית ועליה בגרעון, בין השאר עקב עלות ההטבות בגין ישום המלצות ועדת טרכטנברג וכן עלית תשואת אג"ח ממשלת ארה"ב מכ- 2% בתחילת השנה לכ- 2.3% , על רקע שיפור בנתוני המקרו בארה"ב. הדבר תרם לצמצום פער התשואות בין אג"ח ל- 10 שנים של ממשלת ישראל לזה של ארה"ב, מכ- 2.7% לכ- 2.4%.

ככלל, האג"ח הצמוד רשם ביצועים עודפים על השקלי ובהתאם עלו הציפיות האינפלציונית, כפי שאלו מגולמות בפערי התשואות בין האפיק השקלי לאפיק הצמוד. בסיכום הרבעון, מדד אג"ח ממשלתי צמוד מדד עלה ב- 1.2% בעוד אג"ח ממשלתי שקלי לא צמוד, עלה ב- 0.6%.

אפיק אג"ח קונצרני, רשם עליות ונהנה גם מחזרת גיוסי כספים לקרנות הנאמנות המתמחות באג"ח, לאחר פדיונות כבדים שנרשמו באפיק במהלך 2011. פדיונות אלו תרמו לפתיחת מרווחי התשואות ובהתאם ליצירת הזדמנויות לרכישת אג"ח. כניסה חוזרת של משקיעים לאפיק, צמצמה מחדש את רמת המרווחים כאשר האפיק הצמוד הקונצרני נהנה מביקושים עודפים על האפיק השקלי.

המחסור באג"ח ממשלתי, יצר בסיס לגיוסים נוחים באפיק הקונצרני. במהלך הרבעון, גייס הסקטור העסקי כ -12 מיליארד שקל באמצעות הנפקות והקצאות אג"ח בדומה לרבעון המקביל אשתקד. כ -7.7 מיליארד שקל מתוכם גויסו בשש הנפקות גדולות (בהיקף של כ -1 מיליארד שקל לפחות). יצוין כי הבנקים בלטו עם הנפקות בסך כ- 5 מיליארד שקל – סכום המהווה יותר ממחצית הסכום שגויס בהנפקות אג"ח, ע"י חברות , מתחילת השנה.

בסיכום הרבעון, מדד תל בונד 20 רשם תשואה חיובית קלה של כ- 2% ומדד תל בונד 60 עלה בכ- 1.9%.

מתחילת השנה, שב השקל להתחזק ושערו תוסף למול הדולר בכ- 2.2% ומול היורו בכ- 0.9%. חלק מההתחזקות משקפת היחלשות של הדולר בעולם.

לאחר תאריך המאזן, בנק ישראל החליט להותיר את הריבית במשק ללא שינוי ברמת 2.5%. החלטה זו והחששות המתחדשים מפני המצב באירופה, תמכו בהמשך ירידת תשואות באג"ח הממשלתי, בעיקר בחלק הארוך של העקום. פער הריביות בין אג"ח 10 שנים של ממשלת ישראל ומקבילתה בארה"ב, חזר וגדל במהלך אפריל מרמה של כ- 2.4% לכ- 2.7% וזאת בשל ירידת התשואות מרמה של 2.3% ל- 1.9%. מהלך זה ממחיש תהליך חוזר של "בריחה לאיכות",

שהתרחש בכל תקופה בה אי הודאות, סביב התאוששות הכלכלה העולמית, עלתה מחדש. ירידת התשואות באג"ח הממשלתי השפיעה לחיוב גם על אפיק האג"ח הקונצרני, בו נרשם המשך צמצום המרווחים וזאת תוך התחדשות ההנפקות ע"י חברות, גם בדירוגי הביניים ( קבוצת ה- A ומטה). ברמת חדשות המקרו בישראל, התפרסמו נתונים מעורבים: מחד, סקר בנק ישראל לרבעון הראשון הראה על בלימת מגמת ההאטה בפעילות הכלכלית. מאידך, נתוני אפריל הראו על ירידה בגביית המיסים ובהתאם העריך האוצר כי הגרעון בתקציב הממשלה יהיה השנה גבוה מהמתוכנן ויסתכם ב- 30 מיליארד ₪. אם המשמעת התקציבית תופר, עיקר ההשפעה עשויה לבוא לידי ביטוי בשוק האג"ח הממשלתי היות וחריגות בתקציב יחייבו הגדלת גיוסי הממשלה בארץ ו/או בחו"ל.

**<u>שווקי הכספים בחו"ל</u>**

במהלך הרבעון, אופיינו מרבית שוקי המניות בעולם במגמה חיובית, על רקע תחושת התאוששות מהקשיים שהכבידו על השווקים הפיננסים ובמרכזם שוק התעסוקה בארה"ב, שרשם שיפור לצד השלמת חבילת החילוץ השנייה ביון. אשרור עמידותם של מרבית הבנקים הגדולים בארה"ב גם בתרחישים פסימיים במיוחד, סיפק חיזוק לאופטימיות בשוק. יחד עם זאת, מהצד השני תחזיות צמיחה מתונות יותר בסין (8.1% לעומת 9.2% ברבעון קודם), התכווצות בפעילות הכלכלית באירופה על רקע תוכניות הצנע ועליית מחירי הנפט, סיפקו תזכורת לאתגרים הכבדים שעדיין עומדים בפני המנהיגות הכלכלית בעולם.

האופטימיות סביב התאוששות כלכלת ארה"ב, תורגמה לעליה של תשואות האג"ח הממשלתי ל- 10 שנים, מרמה של כ- 2% בתחילת השנה ל- 2.4% בשיא המהלך. נתונים נוספים שהיו מאכזבים באשר לקצב השיפור, החזירו את רמת התשואות אחורה ל- 2.25% בסוף מרץ ולאחר תאריך המאזן גם לרמת 2%. תנודות אלו בתשואת מכשיר כה סולידי, ממחישות את השינויים התכופים בתיאבון לסיכון של המשקיעים, הנובע משילוב של ריבית נמוכה המעודדת לקיחת סיכון לצד חדשות כלכליות מתעתעות, אשר עדיין לא מצביעות על יציאה ברורה מאזור הסכנה.

כך למשל, הדינמיקה של החדשות הכלכליות באירופה במהלך הרבעון התבטאה בהורדת דירוג האשראי של 9 מדינות באירופה, בכללן צרפת ואוסטריה שאיבדו את דירוג האשראי המושלם ברמת *AAA*. בעוד מאידך, הרגיעה הזמנית במשבר והזרמת הנזילות ע"י הבנק האירופי לבנקים מרכזיים, הביאה לירידת תשואות אג"ח של ספרד ואיטליה לרמות סבירות שאפשרו מחזור חוב בר קיימא. אבל, לאחר תאריך המאזן עלו מחדש החששות סביב עמידותה הפיננסית של ספרד, אשר תוכניות הצנע שהפעילה ממשלתה, אינן מספקות ואף עלולות להחמיר את האבטלה והמיתון במדינה. בהתאם, החלו שוב מתעוררות שאלות לגבי העומק והיכולת של קרנות הסיוע והבנק האירופי להמשיך ולתמוך במדינות נוספות ובמערכת הבנקאית, במדינות שבמוקד המשבר, באם יעלה הצורך בכך.

על רקע הנתונים הכלכליים, רמת המחירים ההתחלתית ועליה חוזרת בתיאבון לסיכון מצד המשקיעים רשמו ברבעון מדדי המניות המובילים תשואות חיוביות במונחים שקליים. המדינות המתפתחות רשמו לרוב תשואות עדיפות לעומת המדינות המפותחות - מדד *MSCI* העולמי עלה ב- 8.1% לעומת מדד *MSCI* של השווקים המתפתחים שעלה ב- 10.3%. מדד *S&P500* עלה בכ- 8.7% , מדד נסדא"ק עלה ב- 15.2%, מדד יורו סטוקס 50 עלה ב- 6.8% ומדד ניקיי עלה ב- 7.9% .

לאחר תאריך המאזן, נסוגו חזרה תשואות אג"ח ממשלת ארה"ב לרמת 1.9% וזאת על רקע חזרת החששות ממשבר חוב בגוש היורו, בעיקר סביב ספרד, שדירוג האשראי שלה הורד ל- *BBB+*. במקביל, נרשמו ירידות בשוקי המניות בחו"ל למול עליות בישראל, על רקע נתונים שהראו כי ההאטה בקצב הצמיחה בישראל קלה מהמשוער. היחלשות בקצב השיפור בנתוני המקרו בארה"ב לצד הבחירות ברחבי יבשת אירופה תרמו להעלאת רמת אי הודאות בשווקים. זאת עקב שינויים בשלטון שעשויים להיות מתורגמים לשינוי במדיניות הכלכלית. במחצית הראשונה של חודש מאי, הצטרפו המניות בישראל למגמה השלילית בשוקי חו"ל ורשמו ירידות מתונות.

## 7. אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי

### חוזרי הממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון

בחברת הפניקס קרנות פנסיה מאוזנות וותיקות בע"מ (להלן: "החברה") מיושמים הוראות חוזרי אחריות ההנהלה, בדבר בקרות ונוהלים לגבי הגילוי והבקרה פנימית על דיווח כספי של גוף מוסדי, ומבוצעים ההליכים הנדרשים בקשר לכך, כמפורט להלן, וזאת על פי השלבים ובמסגרת המועדים שנקבעו בחוזרים הנ"ל, ובשיתוף יועצים חיצוניים שנשכרו לביצוע המשימה. במסגרת זאת, אימצה החברה את מודל הבקרה הפנימי של COSO - COMMITTEE OF SPONSORING ORGANUZATION OF THE TREADWAY COMMISSION המהווה מסגרת מוגדרת ומוכרת המשמשת לצורך הערכת הבקרה הפנימית.

### בקרות ונהלים לגבי הגילוי.

הנהלת החברה, בשיתוף המנכ"ל ומנהלת הכספים שלה, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה, את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של החברה. על בסיס הערכה זו, המנכ"ל ומנהלת הכספים של החברה, הסיקו כי לתום תקופה זו הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של החברה הינן אפקטיביות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהחברה נדרשת לגלות בדוח הרבעוני, בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

### בקרה פנימית על הדיווח הכספי.

במהלך הרבעון המסתיים ביום 31 במרס 2012, לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה על הדיווח הכספי.

לדוחות הכספיים של החברה מצורפים הדוחות וההצהרות הנדרשים בהתייחס לתהליכים הרלוונטיים, וזאת בהתאם להוראות חוזרי אחריות ההנהלה ושלבי הביניים שנקבעו בהם ליישום החוזרים.

במקביל, ממשיכה החברה להיערך ליישום השלבים הבאים הכלולים בחוזר "אחריות ההנהלה", הנוגעים לדוח לעמית ולמבוטח.

| | | | |
|---|---|---|---|
| 23 במאי, 2012 | | | |
| תאריך אישור הדוח | בני שיזף<br>יו"ר הדירקטוריון | מוטי דהן<br>מנכ"ל | רונית בר-אור<br>מנהלת הכספים |